

Posam. šte. Din 1.—
četrtkova in sobotna
številka Din 1.50 :-

„TABOR“, izhaja vsak dan, razven
nedelj in praznikov, ob 18. uri z
datumom naslednjega dne. Stane
mesечно po pošti D 12.50, za ino-
zemstvo D 20.50, dostavljen na dom
Din 14.—, na izkaznice Din 12.50.

„NARODNI LIST“ (četrtkova šte.
„Tabora“) se naroča kot tednik
in stane mesечно 2 Din, četrt-
letno 6 Din, polletno 12 Din,
celoletno 22.50 Din.

Naročnina se plačuje vnaprej.

LABOR

(NARODNI LIST)

Posam. šte. Din 1.—
četrtkova in sobotna
številka Din 1.50 :-

UREDNIŠTVO „Tabora“ in „Na-
rodnega lista“ je v Mariboru, Ju-
žna ulica 4, I. nadstropje. —
Telefon interurban šte. 276. —
Rekopisi se ne vračajo.

UPRAVA je v Jurčičovi ul. št. 4,
priloge denno. — Telefon št. 24.
SHS poštnište: račun za „Tabor“
11.787, za „Narodni list“ 12.883.

Na naročila brez denarja se ne
ozira. Inscratne cene po dogovoru.

Leto: IV (II).

Maribor, četrtek 5. aprila 1923.

Štev: 76 (14).

Ali je mogoča koalicijska vlada demokratov in ra- dikalcev?

Vedno znova se spravlja v svet vesti
o tem, da pojdejo demokrati zopet v no-
vo vlado z radikali. Razni radičevski in
klerikalni listi prikazujejo stvar tako,
da hoče Pribežević na vsak način zopet v
vlado in da zato deluje pri merodajnih
činiteljih na to, da bi se stvorila nova
volilna vlada iz radikalcev in demokra-
tov brez oziroma na izid zadnjih volitev, am-
pak v razmerju, v kakoršnem ste bili
obe stranki zastopani v prejšnji skupni
vladi. Ta vlada bi, kakor rečeno, bila
volilna vlada. Demokratska in radikalna
stranka bi se pri volitvah medsebojno
podpirali. Pribežević bi pa dobil proste
roke za oster nastop proti Radiću na Hr-
vatskem in proti Korošcu v Sloveniji. —
Seveda so vse te fantastične vesti pro-
sta izmišljotina, ker noben radičevski
niti klerikalni list ne more imeti danes
pojma o tem, kako se bo držala demo-
kratska stranka. Gotovo pa je, da bo sto-
mila ono, kar bo odgovarjalo interesom
države in naroda.

»Demokratija«, glavno glasilo demo-
kratske stranke, piše o teh vestih in
pravi, da je že sama misel na volilno
vlado demokratsko - radikalno smešna.
»Volilna vlada« — pravi »Demokratija«
— med radikali in demokrati bi pomeni-
la brez dvoma tudi njihovo vladavino po
končanih novih volitvah. Pa zakaj bi
potem sploh bile potrebne nove volitve?
Tudi danes bi radikali in demokrati lah-
ko oblikovali vlado, ki bi s pomočjo kak-
šne manjše skupine mogla delati v par-
lamentu. Tudi danes bi se, če bi bilo raz-
položenje pri teh strankah, mogla ustva-
riti koalicijska (zveza) s poslovnim pro-
gramom. Zakaj potem novi pretresi, no-
vi stroški in novo podaljšanje nejasnega
polažaja? Da, a celo vprašanje leži baš
v tem: med radikali in demokrati ne
more biti sploh več nikakšnega skupnega
dela, ne danes, ne po novih volitvah. Za-
kaj — o tem smo že obširno govorili. —
Koalicijska g. Pašića z demokrati je nemo-
gla in je zato smešna tudi vest o »vo-
ilni vladi«, sestavljeni iz demokratov in
radikalcev. Ako so nove volitve res edini
izhod iz sedanjega težkega položaja, se
ne sme delati nikakšnih poskusov z radi-
kali. Oni so pokazali, kaj znajo in kaj
morejo. Novi poskusi bi nas stali samo
novih žrtev, v materialnem pogledu, ne
dosegel pa bi se mnogo boljši uspeh ko
18. marca. Demokratska stranka je moč-
na dovolj, da lahko dela resne politične
kombinacije brez radikalov, če tudi bi šlo
za volitve, močna in nepremagljiva pa je
lahko tudi v opoziciji.

Kakor je videti, je glavno glasilo de-
mokratske stranke odločno proti vsakr-
šnemu sodelovanju demokratov z radi-
kali.

Utrjevanje separatističnega bloka.

Vlada priznava fiasco pri Radiću. — Muslimanska organizacija odobrila v prin-
cipu sporazum z Radićem. — Ostra izjava o politiki dr. Spaha.

Beograd, 4. aprila. (Izv.) Včeraj
dopoldne je dospel semkaj minister dr.
Supilo, ki se je podal takoj k ministrske-
mu predsedniku Pašiću ter mu podal
svoje poročilo o razgovorih z vodilnimi
osebami opozicijskega bloka v Zagre-
bu. Vsi člani vlade se sedaj izgovarjajo,
da so bili razgovori popolnoma zasebne-
ga značaja ter da jih je podvzel dr. Su-
pilo popolnoma na lastno pest. Javna
tajnost pa je, ne samo v Beogradu, da so
se ti razgovori vršili po navodilih radi-
kalne vlade. O dr. Supilovih neuspešnih
razgovorih je razpravljala včeraj tudi
konferenca radikalnih ministrov. Novi-
narjem je izjavil dr. Supilo, da jim bo
morda še tekom današnjega dne podal
podrobnejše izjave o svojem bivanju v
Zagreb in zagrebških razgovorih.

Sarajevo, 4. aprila. (Izv.) Dr. Spa-
ho je po svojem sestanku z Radićem
predložil glavnemu odboru Jugosloven-
ske muslimanske stranke poročilo o
svojih pogajanjih in dogovorih z Radi-
ćem. Glavni odbor je sklenjen: sporazum
z Radićem odobri, o čemur je bil včeraj
obveščen tudi Radić. Domneva se da se
te dni ponovno sestanejo v Zagrebu Ra-
dić, dr. Korošec in dr. Spaho, da se dogo-
vori o nadaljni taktiki, ki bi bila potreb-
na spričo spremenjenega političnega po-
ložaja, ki ga pričakujejo po sestanku
demokratskega kluba v Beogradu.

Sarajevo, 4. aprila. (Izv.) O priliki
sestanka muslimanskih poslancev v Sa-
rajevo je bil izdan sledeči komunik: Pos-
lanci jugoslovenske muslimanske or-
ganizacije so se včeraj in danes prvič po
volitvah polnoštevilno sestali. Razpravl-
ljalo se je o političnem položaju, ki je
nastal po volitvah ter sprejelo poročilo
o pogajanjih z Radićem in dr. Koro-
šcem. V Zagrebu z HRSS in SLS dose-
žen sporazum je bil v principu odoben.
Principijelni sporazum je smatrati po-

polnoma naravnim, ker so se tako zdru-
žili vsi, ki zahtevajo revizijo ustave, ter
se bore za konsolidacijo razmer v drža-
vi na podlagi enakopravnosti vseh ple-
men ter proti izkoriščanju posameznih
delov države. Dosežen sporazum je po-
polnoma v soglasju s programom jugo-
slovenske muslimanske organizacije ter
z njenim proglasom na narod pred vo-
litvami dne 26. januarja 1923, kakor tudi
z vsem dosedanjim delovanjem in cilji
JMO ter teži za tem, da pride čim pre-
do sporazuma med bratskimi plemeni
naše države.

Sarajevo, 4. aprila. (Izv.) Musli-
manski poslanec Husej Alić odločno de-
mentira vesti, ki so jih prinesli nekateri
listi kot njegovo izjavo, da ni prišlo do
osnovanja revizionističnega bloka, na
kar se je skliceval tudi minister Lazar
Marković. On takih izjav nikoli ni podal
in tudi ni mogel podati, ker ne odgovar-
jajo resnici. Pač pa je izjavil, da je pri-
šlo pri zagrebških pogajanjih samo do
principijelnega sporazuma.

Beograd, 4. aprila. (Izv.) Ugledni
aktivni politik je izjavil nekemu novi-
narju, da so volitve na Hrvatskem vodi-
li radičevski uradniki ter da mora to
enkrat za vselej prenehati. Kar se tiče
radičevskega gibanja, se obravnava le-to
zelo tolerantno, ker nosi danes pečat jav-
nega mnenja večine Hrvatov. Naspro-
tno pa se dr. Spahovo početje ostro obso-
ja, ker ga kvalificirajo vodilni politiki
kot konfesionalno in protidržavno. V me-
rodajnih krogih se govori, da bo treba
proti njemu v Bosni energično nastopiti.
Radikalni krogi so mnenja, da radikal-
na stranka z dr. Spahom vsled tega ni-
kakor ne more stopiti v pogajanja. Zna-
čilno pa je, da se o Radiću in dr. Koro-
šcu, ki sta v bistvu veliko bolj nevarna,
direktno ne podajo nikake take izjave.

—□—

Vesti o revoluciji v Rumuniji.

Pariz, 4. aprila. Včeraj so bile tu in
v Londonu razširjene vesti, da je v Ru-
muniji izbruhnila revolucija. Kraljeva
rodovina je pobegnila v Albo Julijo. Na-
daljne vesti trde, da so vojaške oblasti
razglasile nad Transilvanijo obsedno
stanje, Bukarešta je v stanju obrambe.
Revolucija ima boljševski značaj. (Op-
ur: Mislimo, da so te vesti precej tatara-
skega izvora. Kakor znano, divja v Ru-
muniji trenutna huda ustavna borba).

Generalni komisar za Avstrijo pri Masaryku in Benešu.

Praga, 4. aprila. (Izv.) Generalni
komisar za Avstrijo dr. Zimmermann je
predvčerajšnjim dospel v Prago, kjer
je imel daljši razgovor z zunanjim mini-
strstvom dr. Benešem. Opoldne se je od-
peljal v Lano, kjer je bil povabljen k
predsedniku Masaryku na obed. Jutri
se vrne dr. Zimmermann na Dunaj. Prej
še poseti avstrijskega poslanika v Pragi
dr. Mareka.

Pred sklepom avstrijsko-italijanske tr- govinske pogodbe.

Rim, 4. aprila. (Izv.) Na podlagi raz-
govorov z ministrskim predsednikom
Mussolinijem je zvezni kancelar dr. Sel-
pel v razmotrivanju z vodilnimi činitelji
italijanske uprave razna vprašanja, ki so
še nerešena med Italijo in Avstrijo, vno-
vič razmotrival. Končna rešitev vseh teh

vprašanj je kolikor toliko že gotova ter
bo takoj po podpisu trgovinske pogodbe
sklenjen tudi tožadveni sporazum.

Rim, 4. aprila. (Izv.) Pogajanja o
avstrijsko-italijanski trgovinski pogodi-
bi se danes nadaljujejo. Najprej se bo
določil definitivni tekst pogodbe. Trža-
ško vprašanje je bilo že v četrtek v po-
voljnem smislu rešeno.

Turki so še vedno bojevitli.

Carigrad, 4. aprila. (Izv.) V svojem
govoru v narodni skupščini je izjavil Is-
med-paša v razpravi o notni zaveznikovi,
da računa na skorajšnjo in mirno reši-
tev vseh še spornih točk. Če pa bi se to
ne doseglo, je Turčija vsak čas priprav-
ljena na novo vojno. Odgovor na noto
zaveznikov je dospel dne 3. aprila v Ca-
rigrad. Turki predlagajo, da se mirovna
konferenca nadaljuje dne 15. aprila v
Lausanni. V odgovoru so stavili Turki
nekatero pridržke glede sodnih vprašanj.

BORZA.

Curil, 4. aprila. (Izv.) (Sklep).
Pariz 35.85, Beograd 5.30, London 25.33,
Berlin 0.258, Praga 16.10, Milan 27.15,
Newyork 542.50, Dunaj 0.00765, Zig. kro-
ne 0.0077, Budimpešta 0.1125, Varšava
0.013.

—□—

Demokrati in narodno jedinstvo.

Demokrati so bili vedno in povsod
bojevniki za tisto obliko narodnega je-
dinstva, ki ne pomeni nadvlade enega ali
drugega plemena, ki ni ne srbsko ne
hrvatsko in ne slovensko, ki pa je —
jugoslovensko. Da je to Jugoslovenstvo
mogoče, da ni samo strankarski pro-
gram, ampak živa narodna potreba, to
so pokazale tudi one stranke, ki sedaj —
pri nas n. pr. klerikalna — nočejo ničesar
slišati o Jugoslovenstvu, marveč
raja sanjajo o nekakem bloku evropskih
držav, ker so jim Madžari in Nemci to-
liko vredni kot Srbi. Te stranke so svoji-
čas hudo zamerile demokratski stranki,
da ni zaradi državnega imena Jugosla-
vija razdrla koalicijske z radikali, ki so
bili odločno proti jugoslovenskemu ime-
nu. Demokrati so takrat morali privoliti
v kompromis, ker jih druge stranke niso
podpirale. Komunisti so sanjali o jugo-
slov. boljševiškem paradižu, Radić pa
je čepel v Zagrebu in se skrivaj pogajal
z Madžari in Italijani.

Danes udrihajo po demokratih i se-
paratisti i radikali. Prvi vidijo v njih
velosrbske priganjače, drugi pa sepa-
ratistične zaveznike. In temu se pri nas
pravi državna politika! V trenutku, ko se
toliko govori o reviziji ustave, o sepa-
ratizmu itd., je treba iznova in z vso od-
ločnostjo podčrtati dejstvo, da so demo-
krati povsod in v vsakem slučaju zastopali
čisto jugoslovensko misel in da jih
je družilo z radikali samo to, ker so tudi
radikali hoteli enotno in močno državo.
Politika kompromisov pa se je nad de-
mokratsko stranko nekoliko maščevala,
bila pa je koristna državi. Ob sklepu
vidovdanske ustave je bil zunanji polo-
žaj naše države daleko neugodnejši nego
je danes. Takrat Radić sploh ni hotel
priznati, da obstoja država SHS, saj je
še pozneje — za časa genovske konferen-
ce — pisal v drugačnem smislu kot piše
sedaj. Takrat je trdno računl s pomočjo
onih zunanjih činiteljev, ki jih danes ni
več ali vsaj niso tako močni. Demo-
krati bi takrat s svojo doslednostjo po-
vzročili državno krizo, ki bi utegnila
biti nevarnejša nego v današnjih razme-
rah.

Dejstvo, da demokrate napadajo hr-
vatski in slovenski separatisti na eni in
srbski hegemonisti na drugi strani, je
najboljši dokaz, da je njihova politika
šla pravo pot: pot resničnega narodnega
jedinstva. Demokratski listi niso nikdar
tako pisali o Hrvatih in Slovencih, ka-
kor radikalni listi »Balkan«, »Tribuna«,
»Srbija« in drugi; nikdar se ni v demo-
kratskem tisku pojavil predlog, da bi
naj naša država dobila ime Srbija, da bi
bilo treba uvesti cirilico kot državno
pisavo itd. Najboljši dokaz radikalnega
tolmačenja ideje narodnega jedinstva
pa je govor, ki ga je imel Pašić tik pred
volitvami v Zemunu in v katerem je ob-
žaloval, da ni dobila Jugoslavija imena
Srbija in da se je toliko »popuščalo« na-
pram Slovencem in Hrvatim. Tako ni
govoril noben demokratski politik. V de-
mokratski stranki so na vodilnih mestih
tzu. »prečani«, če že delamo to razliko,
in kar jih je iz Šumadije, so vsi polni
širokega jugoslov. duha, onega, ki je pre-
veval naše dobrovoljce, ko so umirali za
Jugoslavijo.

To se nam je zdelo vedno povdariti
v trenutku, ko radikali štejejo demokrate
k državnim nasprotnikom, to pa zato, ker
so še danes zvesti ideji jugoslovenskega
edinstva in ker imajo v stranki tako po-

štene in odkrifošne jugoslov. politike, kakor je n. pr. Ljuba Davidovič. Nesramno je, kako ravno tzv. slovenska radikalija zaradi narodnega jedinstva udriha po demokratih, kot krivcih, da je pri nas toliko separatizma, ne pove pa, da je to oni separatizem, ki ga je gojil baš Pašić s tovariši in ki mu je sedaj zrasel čez glavo!

Pred odločilno bitko.

Predvojni slovenski jugoslovenske orijentirani narodnjaki, katerih niso preganjali samo avstrijski pandurji, ampak tudi klerikalci, ki so bili tedaj zvesti hlapci Habsburžanov in najhujši denuncijanti, nikoli niso verjeli v klerikalno spreobrnjenje. Zadnje dni stare Avstrije se je izvršila pri slovenskih klerikalcih nepričakovana in silno nagla sprememba — sprejeli so naenkrat jugoslovensko ideologijo, se pridružili deklaraciji in prišli stopati na ona pota, po katerih so že od prvega začetka hodili naši najboljši možje in mladeniči in katere so oni ravno radi tega denuncirali in preganjali. Namen, ki so ga s tem zasledovali, je bil docela jase — sprevideli so, da se Avstrija ruši, da njenega razpada nihče več ne prepreči, zato so spremenili barvo, da se vsaj oni sami rešijo poloma. Taktika je bila premetena, dobro preračunana in je vsled kratkovidnosti poštenjakov in narodnih vrstah tudi res dovela klerikalce do zmage. S svojo jugoslovensko gesto so pridobili zopet one ljudske mase, katere so bili tekom vojne izgubili in po osvobojenju so zavzeli tudi v naši narodni državi vse one odločujoče pozicije, katere so zavzemali v stari Avstriji. Iskreni prijatelji jugoslovenskega narodnega in državnega edinstva so bili zopet potisnjeni v kot.

Ali Jugoslavija ni Avstrija; razlika med državo Karadjordjevičev in Habsburžanov je velikanška. V drugi je bil klerikalizem važen, da celo najvažnejši činilci, ker je imel zaslonbo v vseh delih in na samem dvoru, v prvi pa je omejen samo na male ozemlje Slovenije; prepuščen je odnevu sebi in svoji usodi ter ne more nikoli zavzeti odločujočega mesta. Voditelji klerikalizma so to kmalu uvideli in zato so si hoteli ohraniti gospodujočo vlogo vsaj v očjem krogu — v Sloveniji. Prišla pa je vidovdanska ustava ter jim pokopala s svojo novo upravno razdelitvijo države tudi še poslednje nade. Vidovdanska ustava je zadala klerikalizmu naravnost smrtni udarec. Tu tiči vzrok, zakaj so klerikalci postali neizprosni sovražniki vidovdanske ustave ter avtonomisti. Samo čisto navaden, grd strankarski in osebni egoizem jih je privedel v revizionistični tabor; niso jih torej privedle, kakor bi kdo mislil, želje, koristiti »slovenskemu narodu«, kateremu je vseeno, ali živi v eni ali v dveh samoupravnih edinicah. Radi tega so šli tudi v volitve v avtonomistično parelo. Mobilizirali so vse, poslužili so se vseh sredstev in najgrše demagogije, samo da bi zbrali v svojih škrinjah čimveč kroglice, ki naj bi jim pomagale do izvedbe avtonomističnega načrta.

Zanjče smo v nekem članku navedli, kakšnih sredstev se so posluževali pri volilni agitaciji med neukim in lahkovernim ljudstvom, danes pa smo izvedeli

še za nekaj drugega, za dejstvo, ki jim trže z obraza še zadnje krinko, ki je zadrževala njihovo umazano zločinsko bistvo. Zvedeli smo, kako so agitirali med nemčurji in Nemci, ki so tudi še danes prav tako besni nasprotniki našega naroda in naše države, kakor so bili prvi dan. Znani so nam konkretni slučaj, kjer so klerikalci lovili nemčurske in nemške glasove s trditvijo, da je med njimi in njim sorodnimi kraji v Avstriji in na Madžarskem že sklenjen sporazum, po katerem so slovenski in hrvaški del naše države spoji z Avstrijo in Madžarsko, ki naj potem pod habsburškim žezlom tvorijo tretji del tripartitno urejene nove srednjeevropske države! S tem so stopili klerikalci že pred volitvami na ona tla, na katerih stoje javno danes, ko so se zvezali z Radićem. Na ljubo koristim svoje stranke hočejo razbiti to našo s hrepenenjem stoletij in s krvjo stotisočev zgrajeno državo. Razlike med njimi in med Radićem danes ni več in kakor doznavamo iz verodostojne strani, je že danes več ali manj gotovo, da klerikalni poslanci kakor tudi Radićevi sploh ne pojdejo v Beograd!

Nas veseli kljub vsej resnosti položaja, v katerem se nahajamo, da prihajajo klerikalci končno vendar na dan s pravo barvo, z ono, katero so od osvobojenja do danes iz taktičnih razlogov skrivali za skrbno prikrojeno narodno in

jugoslovensko krinko. Sedaj stoje pred nami goli, taki kakršni so v resnici vedno bili in mi vemo, s kom imamo opravka. Vrenje štirih let je končano; delitev duhov je dovršena. Na eni strani stoje oni, ki so bili vedno iskreni prijatelji edinstva jugoslovenske države; na drugi pa oni, ki so bili Jugoslovenci samo v toliko, v kolikor so od tega pričakovali dobička in ki so danes, ko se jim je ta dobiček izjavil, zopet oni isti, kakor nekoč — naši odkriti sovražniki. Sedaj vemo, da s klerikalci ne smemo delati nikakih kompromisov, ampak da jih je treba zlepa ali z grda zatreči in očistiti naš narod ter nemoralne, egoistične in zločinske kuge. Danes si stojita nasproti dve sili, ena, ki hoče za vsako ceno ohraniti, ozdraviti in utrditi to našo državo, ter druga, ki jo hoče na vsak način razbiti. Vprašanje, kdaj se ti dve sili spopadeta v odprtem in odločujočem boju, je samo še vprašanje nekaj dni. Nas tega odločilnega boja ni strah, ker smo trdno uverjeni v zmago. Vedno je zmago poštenje nad propadlostjo — že zakoni narave sam je tak — zato bo zmago tudi tokrat. In tedaj, ko bo izvojeval ta boj, tedaj komaj bo napočil čas zidanja in notranje ureditve naše državne stavbe. Tedaj šele se bo izkazalo, kakše moči spe v našem narodu in kaka bogastva so zakopana v naši zemlji.

Politično obzorje.

Evropa na razpotju.

Sloviti Guglielmo Ferrero objavlja v milanskem »Secolo« članek, ki je vreden da ga prečita vsak naš razumnik:

Evropa se počasi ruši in krha — piše Ferrero — in sicer v duševnem in telesnem smislu: to je strašna posledica vojne.

Vse do leta 1914 se v Evropi vladale skoraj same ustavne monarhije, ki so priznale načelo, da ima vrhovno oblast ljudstvo in ki so se sprijaznile s tem, da je vlada le predstaviteljska ljudstva. Dve republiki — Francija in Švica — ter do leta 1906 absolutistično rusko carstvo, to so bile izjeme. Te tri države pa so bile v ozki zvezi z ustavnimi monarhijami, ki so tvorile sredino med dvema skrajnostima.

Leta 1918 je trenutno izgledalo, da bo splešna volilna pravica moških in žensk ter demokracija poodila vse Evrope: na razvalinah nemškega cesarstva in Avstro-ogrske monarhije so nastale nove republike. Privid pa je bil kratak. Sedaj vsa Evropa tiči globoko v zmedenem in strašnem delu novih režimov.

V Italiji in Rusiji vidimo na delu dva do skrajnosti nasprotna režima, ki proglašata, da sta nasprotnika demokracije in njenih načel, dasiravno vsak iz drugega vzroka. V Rusiji nočejo demokracije, ker jo sumijo, da je v službi meščanstva in militarizma, v Italiji pa je nočejo, češ, da maji na socializem in pacifizem. V Rusiji so uvedli nameste demokracije vojaško diktaturo, naslonjeno na revolucionarna načela in strankarske klube. Tega pa, kar bi hoteli uvesti v Italiji na mesto demokracije (ki je itak bila bolj ime kakor stvarnost), ni mogoče prav doumeti. Predlogi za re-

forme ustave niso ravno razveseljivi. Za sedaj pa je videti samo negacijo.

Ni lahko razumeti, kaj je in kako se vlada mala avstrijska republika, ki izgleda kot nekaka rejenka Lige narodov. Na Poljskem in Češkoslovaškem imajo demokracijo republiko, katero pa tudi dolže, da pripravlja tla socializmu. Te nepravilke koristijo hrupni opoziciji, ki bi hotela demokracijo nadomestiti z nacionalno in meščansko diktaturo. Nevarnost je tem večja, ker v obema državama žive različni narodi, ki jih ločijo stara nasprotja.

Na Madžarskem je prestol prazen, kraljevina brez kralja; odsoten vladar je neznan in nadomeščen z nekakim diktatorjem, ki ga podpira parlament. V deželi še živi spomin na nekoliko mesecev boljševizma.

Težko je definirati nemško republiko. To je demokratska republika, ki bi hotela živeti in se ohraniti, katera pa nima močne stranke, da bi jo vladala, kakor je to na pr. v Franciji in Angliji. V Nemčiji se pripravajo tri močne stranke — socialisti, katoliki in ljudska stranka. Nebena ne more vladati sama, koalicija med njimi pa ne drži dolgo. Demokraciji republiki pa tudi nedostaja kreditov in orožja. Orožje ji je odvzela mirovna pogodba, a kredit vojna, revolucija in reparacije. Ko je Nemčija podpisala premirje, je že bila država v konkurncu.

Ali bo imela demokratska republika dovolj življenske moči, zlasti če se notranjim težočam pridružijo še zunanje, nastale iz reparacijskih zapletljivosti? O tem bo govorila bodočnost. Če bo demokracija republika v Nemčiji padla,

tedaj bo na njeno mesto stopila vojaška diktatura, ki bo razvila bodisi monarhistični bodisi socialistični prapor, t. j. krenila bi ali za Horthyjem ali za Leninom.

Tudi v srednji Evropi so demokracije naprave ogrožene. Evropa se nahaja na razpotju; obstoji nevarnost, da se bo razcepila v demokracijo in diktatorsko Evropo. Pa tudi diktatorska Evropa bo razcepljena. Zakaj naša srednja doba pozna dve diktaturi: rdečo in belo.

Je-li to cepljenje prehodni ali življenjski proces in kako dolgo bo trajalo? Danes ni mogoče reči ničesar zanesljivega. Morda se bo dalo sklepati z večjo verjetnostjo šele potem, ko bodo narodi pokazali, v čem obstoji prava moč in vrednost novih diktatur, ki se vsiljujejo s tolikimi obljubami in v čem je moč demokratskih režimov, ki pa kažejo svojo slabost ravno tam, kjer bi bili morali pokazati največ moči.

Gotovo je, da je to rastoče cepljenje nova ovira pacifikaciji in obnovi Evrope. Kolikorkoli bi državni hoteli izolirati notranje razmere od vnanjih vplivov, vendar postaja vsak dan očitnejše to, da se nevarnost ne da pokriti z lahkim oficelnim optimizmom. Lahko pač ministri te ali one države izjavljajo, da se jih ne tiče, kar se dogaja v drugih državah, toda to ni iskreno.

Monarhistično jedinstvo, ki je bilo osnovano v letih 1814 in 1815, je mnoge doprineslo k temu, da si je Evropa opomogla od posledic revolucije in napoleonskih vojn. Ta duh — ne glede na to, ali je bil dober ali slab — je preveval vse evropske države skozi 30 let. Po svetovni vojni je nastopil podoben položaj, vendar pa take zveze nimamo in je ne moremo ustvariti. Vsak dan postaja jasnejše: Vojsa je silno zmanjšala število monarhij, nastopile so republike in — namesto da bi se s tem demokratski režim ojačil, se je začel vedno bolj umikati. To paradoksalno presenečenje je ključ vseh današnjih in bodočih nepravil v Evropi.

VSEM CENJENIM NAROČNIKOM

Z ozirom na ponovno ogromno naraščanje cen papirja in tiskarskih računov so zagrebški, beograjski in tudi ljubljanski listi že ponovno dvignili naročnino. Mi smo vztrajali do zadnjega pri stari ceni. Dočim beograjski in zagrebški dnevniški stanejo po 40 dinarjev na mesec, smo mi vedno ostali še pri 10 din. Sedaj pa smo tudi mi prisiljeni naročnino za malenkostni znesek povišati in sicer na

12 dinarjev 50 para mesečno.

Ta naročnina velja od 1. aprila 1923. Prosimo, da naši cenj. naročniki razlaga za povišek kot upravičene nvažujejo in nam pridobivajo še novih naročnikov.

Uredništvo in uprava

»TABORA«

Ksaver Meško:

Begunci.

(Iz zbirke: »Naše življenja«.)

Deseti bratje, sestre desetnice romane po svetu, brez doma, brez strehe, v vse vetrove razkropljeni, zaznamovani in obteženi s pečatom, ki nam ga je vtisnila nesreča in ljudi neusmiljenost, ne naša krivda, ne naši grehi, se pečatom: Tujei, begunci!

Vse naše misli na naših žalostnih potih, podnevu in ponoči, niso li voda v potoku, ki jo jezovi tišči in težijo in ji hranijo prosto pot? Niso li oblaki na nebu ob dnevu, ko ni ne najmanjše sapice, da bi razpela njih jadra, belce se na neba neskončnem oceanu? Niso li megle jesenske, nad srcem viseče, da ne more nikdar posijati vanj svetlo solnce z vse svoje grejoče, oživljajoče svetlobo.

Veseli se naše, ni li golob, ki mu je krilo zalomljeno? Plahuta — plahuta plašno, obupno, trude se z vsemi močmi, da bi se povzdignil v višave, razmahnil se v prostem obračju s poltom radost-

nim, zaplovel mladostno-radostno čez polja, čez lehe, čez loke, tokave in jase, čez temno šumeče gozdove... v daljavo... v prostost...

Ne more, ne more.

Vse naše želje visokoleteče, vsi lepi naklepi — vsi pokopani v rakvah svinčenih: v sreli, od bede, trpljenja omračenih.

In ko smo tako ubogi in bedni kot pred leti tisoč in tisočimi otroci izraelski, ki so posedali ob rekah babilonskih in jokali glasno, ko so se spominjali Siona svetega, zemlje očetine in krajev domačih ter so na vrbe obesili citre in cimbele, glaseče se zvonko v dnevi prejšnjih ob njih srčnem veselju, ob njih kipečih radostih — ko smo tako ubogi in bedni, gesvoré tudi nam: »Dajte, zapojte nam pesem iz vaših dežel, o vinogradih vaših, o poljih, o Brdih, o oljki, o morju, o vaših gorah, o delu vašem in vašem veselju.«

A kadar so rekali tuji otrokom izraelskim: »Zapojte nam katero svojih pesmi sionskih,« kako so odgovarjali gionovi izraelski, tuji med tuji?

In mi, kako naj pojemo mi?

Zapeti bi mogli edino le to:

Domovi naši so razdejani, razrušene razvaline, pogorišča najžalostnejša. Vinogradi naši, radost nam in naš ponos, razkopani, razgrizeni od steklih psov, lajajočih, tulečih šrapnelov. Oljke, miru znanilke, tihe, ponižne naše krotkosti znamenja, požgane s koreninami izkopane. Polja od konjskih kopit pomandranja, za leta in leta pomorjena. Uničeno vse delo je naših rok, iz naših žuljev, iz naše moči, iz naše krvi porojeno... Le morje poje še večni svoj spev. O čem zdaj pač peva? O naši bedi, o našem trpljenju, o beganju našem po svetu nemilem? Le gore še naše stoje, še bolj onemle, groznejše še okostenele. Strmé na razdejanja grozo pod sabo, krog sebe. Srdé se v trdem svojem osrčju: »Človek je to storil, po božji podobi ustvarjen? Človek ovenčan in kronan z razumom? Človek, s srcem čutečim oblagodarjen in blagoslovljen? Jeli mogoče? Kako je to strašno mogoče?«

In če bi peli, bi peli še eno.

Gerje mu, kdor je iz doma izgnan, gorje mu, kdor je po svetu pognan, gorje mu, kdor je tujec povsod, gorje mu, ki vsak mu piše je gospod.

In če bi še peli, peti bi mogli le pesem gladnih naših otrok, v tujini mrjočih. Peti bi mogli le speve solza, speve le joko-jočih.

A vera naša? — zavedavo naš vprašate — vera v ljudi, v src usmiljenje, dobroto? Dejali jo v grob smo. Bode li vstala kedaj od mrtvih? Ena le bila je Velika noč. Pride pa še za nas kedaj katera?

In upanje naše?

Veja narita, da vsi se lieti suše; bolnik — ki vsi so zdravniki ga že zapustili — vsi ga obsodili že: »Umrli!«

In naša ljubezen?

Kot dneva svetlobo se zlija vsa v solnce nazaj, od koder je prišla, kjer ji je vir in začetek, kjer je življenje dobila — tako hrepeni in se zlija naših src ljubezen iz vseh krajev sveta, kjer romamo blodimo, kjer trpimo, le k tebi, edino le k tebi

domovina, o domovina!

Politične vesti.

* Demokrati med defetisti. Klerikalni listi pogosto udrihajo po demokratih, češ, oni so krivi, da smo »vpreženi« v centralistični »jarem«, oni so nam nadeli velerbske vaje in podobno. V uredništvu radikalnih »Jutranjih Novosti« pa so obrnili jajce na drugo stran: niti Korošec, niti Spaho in tudi ne Radić niso toliko krivi kot Ljuba Davidović in demokratska stranka, — piše ta list na ugodnem mestu v torek dne 3. tm. Pašić tako modro vodi radikalno vlado, da je rešila vprašanja, ki jih niso mogli rešiti niti največji svetovni državnik Lloyd George, Wilson itd. — Namreč sporazumi z Italijo, Pašić je premagal vse sovražne politike in bo premagal tudi vse defetiste. Najprej pa se bo ta vitez Jurij spravil nad demokratskega zmaja, ki je državi bolj škodljiv nego Radić, Trumbić, Korošec in drugi federalisti. Če bi ne živeli v tako težkih in usodnih dneh, bi si mislili nad tem člankom »Jutranjih Novosti«: Trla baba lan, da joj prodje dan... Tako pa vidimo, kakšen namen imajo radikalci s tako pisarijo. Sreča je, da so naši ljudje zamorca že dobobra spoznali.

* Iz dežele mavričnih kač. Slovensko javnost bo morebiti zanimalo, da je slovenski »ekspresionist« g. Anton Podbojšek potem, ko je zadavil »Tri labode« in zadušil »Rdečega pilota«, potem ko se je srečno razšel z malim »Naprejem«, zadržal v radikalne vode in bo na ekspresionističen način propagiral Pašičev radikalizem. Tako je NRS postala dežela mavričnih kač. Bilo srečno!

* Dr. Beneš o ruskem vprašanju. Češkoslovaški zunanji minister dr. Beneš je izjavil dopisniku »Českeha Slova« na vprašanje, kaj sodi o nadaljnjem razvoju Rusije: Ruski problem je danes drugačen kot je bil pred dvema, tremi leti. Ni več v toliki meri političen problem, kolikor gospodarski. Na gospodarskem polju bo odločeno vprašanje, kakšno bodočnost ima Rusija. Razvoj od peskusnega komunističnega gospodarstva k državnemu socializmu in od tod k zasebni podjetnosti kaže, v kakih etapah se razvija gospodarski boj v notranjosti Rusije. Ta gospodarski boj pa ne bo brez vpliva tudi na politiko; političen režim je bil vedno in povsod eksponent ostalih sestavin življenja, zlasti pa gospodarske sestavine. Tako je bilo tudi v vsaki revoluciji. Razvoj bo dal v bodočnosti prav posebno vlogo rusnemu mušiku, ki je in bo ostal še dolgo časa jedro ruskega prebivalstva. Ruski kmet bo postal v nadaljni bodočnosti tudi politično odločilen činitelj. Ta prehod bo izvršen bodisi z razvojem, bodisi s sporazumom ali pa celo z revolucijo; podrobnosti pa ne bomo mogli predvidevati.

* Italija in njena reška politika. Beograjska »Politika« poroča, da je pričakovati v italijanskem zadržanju glede reške politike važnega preokreta. Predsednik opatijske konference senator Quartieri je baje na podlagi dozdevnega poteka konference sam prišel do prepričanja, da je nemogoče vzdržati dozdevno italijansko stališče o kontroli Italije nad jugoslov. pomorskim prometom in podrejanju jugoslov. pomorske trgovine italijanskim interesom. Italija bo morala svoje stališče revidirati, če hoče doseči trajne prijateljske razmere z Jugoslavijo. Fašistovski listi pa seveda pišejo v povsem drugem tonu. Izgleda, da se nadaljevanje konference ne bo pričelo, kakor je bilo prvotno določeno, dne 5. tm.

* Turčija in nova mirovna konferenca. Londonski listi poročajo, da je turška vlada odposlala zaveznikom noto, v kateri izjavlja, da je pripravljena 15. aprila zopet pričeti mirovna pogajanja v Lausanni. Turčija je sprejela razum in izjem vse pogoje antante.

Dnevna kronika.

* Izenačenje cerkvenih koledarjev. Na poziv carigradskega patrijarhata bo odpotoval te dni profesor beograjske univerze dr. Milutin Milanković kot naš delegat na kongres vzhodne cerkve, na katerem se bo razpravljalo o izenačenju cerkvenih koledarjev, tako, da se bodo prazniki obhajali na isti dan.

* Poljedelska šola v Valjevu. S 1. oktobrom se odpre v Valjevu srednja poljedelska šola, kakoršne imamo doslej

samo v Mariboru in v Križevcih na Hrvaškem. To bo zopet korak dalje na polju našega kmetijskega šolstva.

* Tajnost Bleškega jezera v — Zagrebu. Na velikonočno nedeljo je na glavnem setališču v Zagrebu nek starejši gospod neusmiljeno premlatil nekega gizečavega mladeniča, ne da bi opazovali vedeli za vzrok. Tudi, ko je prišla policija, gospod, ki je bil silno razburjen, ni mogel takoj navesti vzroka. Segel je samo v listnico ter pomolil stražniku neko fotografijo z Bleda, ki je prikazovala mladega gospoda v družbi neke dame. Sedaj je bilo vse jasno. Stari gospod je bil namreč mož one dame, ki jo je pretepeni mladenič zasledoval na Bledu. Ker sta se ravno sedaj srečala, mu je užaljeni soprog s svoje palice poplašal njegovo aljubeznjivost do njegove žene.

* Senzacionalni samomor na Dunaju. V pondeljek zjutraj so našli podpredsednika Angloavstrijske banke dr. Rosenberga mrtvega v njegovi pisarni. Izvršil je samomor. Sumi se, da so bile vzroke samomora družinske razmere. Bil je namreč ločen od svoje žene, pred letom dni pa mu je umrl njegov edini sin.

* Katoliški duhovnik v Moskvi ustreljen. Iz Moskve poročajo, da je bil 2. tm. ustreljen katoliški prelat Butkiewicz, ki je bil od revolucionarjev sodišča obsojen na smrt radi veleizdaje. Vsi poljski listi pišejo ostre članke proti sovjetski Rusiji.

* Obletnica Karlove smrti na Dunaju. Dunajski črnoglavi legitimisti so proslavili obletnico smrti bivšega avstrijskega cesarja Karla na svečan način. V Karlovi cerkvi je celebriral bivši dvorni škof svečano službo božjo. Cerkvene ceremonije je zaključila habsburška himna. Pri izhodu iz cerkve je prišlo do spopadov med legitimisti in policijo. Več oseb je bilo zaprtih.

* Zagonetna smrt angleškega »kralja premoga«. Na veliki petek je na zelo zagoneten način umrl 65 letni večkratni milijonar in »kralj premoga« na Angleškem, William Walter Hood. Hood je bil samec in znana osebnost na Angleškem. Zjutraj je odpotoval z ekspresnim vlakom v London ter je pred odhodom sporočil svoji gospodinjici, da se vrne z večernim vlakom. Med vožnjo med Londonom in Swindonom je zapazil nek potnik, da je iz oddelka prvega razreda nekaj padlo na železniški nasip. Ustavil je vlak in kmalu so našli pod nasipom Hooda mrtvega s prerežanim vratom. Njegov oddelek je bil zaklenjen in vsa njegova prtljaga je bila v redu. Tudi iz njegove listnice ni manjkalo ničesar. Malo verjetno je, da bi bil izvršil samomor, ker je na stare dni iskal — družico. Najboljši londonski detektivji se zanimajo za ta zagoneten slučaj.

* Umor turškega poslanca v Angliji. Listi poročajo iz Angore, da je bil v pondeljek umorjen poslanec Sukribeg. Njegov prijatelj Osman aga ga je povabil na večer k sebi. Sukribeg se je vabil odzval, toda na potu k Osmanu sta ga v neki ozki in temni ulici napadla dva neznanca ter ga umorila, truplo pa sta skrila. Radi tega umora je bil aretiran vojaški guverner v Angori. Kakor se vidi, javna varnost v Angori, prestolici Kemal paše ni ravno na višku.

JDS.

TAJNIŠTVO DEMOKRATSKE STRANKE V MARIBORU za oblastno organizacijo stranke in za Maribor je odslej stalno v Cankarjevi ul. št. 1, prtljično. Tam so tudi klubski lokali za seje strankinih organizacij in za sestanke strankinih pristavev. Tam naj oddajajo člani stranke vse svoje želje, zadeve, prošnje itd. Tam so na vpogled volilni imeniki za Maribor. Uradne ure so od 8.—12. ure dopold., ter od 16.—18. ure popoldne.

Tajništvo demokratske stranke v Mariboru ima telefonsko štev. 337.

Darujte za »Sklad otroške bolnice« v Mariboru.

Dopisi.

Ruše. »Kdor hoče, da bi naši fantje redili srbske uši, ta naj voli demokrate in samostojne«. Do dna srca nas je zbolelo, ko smo čitali na dan volitve ta ogabni pamflet ruških klerikalcev, med katere štejejo sedaj tudi denuncijante in krivopričežnike iz l. 1914. Ponosni ste lahko na njih glasove! Ali ste pozabili, kdo vas je rešil verig avstrijskih žandarjev? Ali niste imeli tudi sami od verig krvavo podplute roke in ste morali po graških ječah rediti avstrijske uši in stenice? Vprašajte naše fante in moške, kako so jih po vojašnicah in strelskih jarkih grizle avstrijske uši in koliko so prinale te golazni domov. Z navedenim pamfletom ste si pritisnili na svoje čelo neizbrisen madež. Sramota je, da se je to zgodilo ravno v Rušah. Pokazali ste tudi, da ste protidržavni in za to pa bo prišlo tudi zaslužno plačilo.

Iz Slovenskih gor. (Zakaj so klerikalci pri volitvah zmagali?) Spovednica, prižnica, Avstrijske družbe, laž in zvijača iz duhovnih posod, vse to je združeno naklonilo klerikalcem zmago. V dan volitve dne 18. marca sem jo na svojem potovanju mahnil k prvi maši k sv. Antonu v Slov. Gorah. Župnik Škof ni pridigal nič o volitvah. Že sem mislil: »Glej ta je svečenik v imenu Gospodovem«. A kaj to? Konec pridige pa je rekel župnik dobesedno: »Pravijo, da se ne šika kancelar kaj o volitvah gnači. Jaz vam pa le povem, da je gnes tisti den, v katerem je se odločilo, ali bo vaša deca še smela duže meti v šoli križe. Gnes de se odločilo, ali bomo še večko dačo plačevali. Gnes se bo odločilo, ali bode še našim vojakom še dale tak slabo godilo. Gnes pa gre tudi za naše in vaše žepel. Zdaj pa napravte kak sami čete. Kak bote gnes napravili, tak bote »meli. Povem vam to, da ne bote potli rekli: Prekleti pop nam ni nič reka, zdaj pa je prišla vse drugače. Te besede prleškega škofa so dobro zalegle. Nič manje kot nad 500 glasov je dobil v Antonjeviški fari Korošec, druge stranke pa malo. Duhovniki so se povsod ravnali po latinskem pregovoru: »Mundus vult decipi«. (Svet hoče biti varan) t. j. ljudstvo noče resnice, ono hoče imeti laž in zvijačo, to mu ugaja. Druga dne (na Jožefovo) je škof pohvalil svoje ovce, rekoč: »Zdaj pa le vidim, da se znate o pravem času prav misliti! Res, dobro ste napravili«. — Z lažjo o križih, o Radićevih dači, o žepih itd. je dosegel zmago, toda le doma. Tam dol v Beogradu pa se bode s časoma pokazalo, da ni zmagal kmetski, temveč popovski žep. — Popotnik.

Sv. Trojica v Slov. gor. Po zaslugi kralja. namestnika Hribarja, ki je leta 1921, nekaj dni po svojem ofic. obisku po Slovenskih gorah obiskal našega najzagrizenejšega nemčurja trgovca Ferdinanda Goloba, je začel rasti greben tudi našim »Nemcem«. Na veselici tuk. po žarne brambe meseca februarja t. l. so se predznitli lenarški požarniki prepevati nemške pesmi in konecno so se poslovlili od tukajšnjih bratcev z glasnimi »Heil«-klici. Na predvečer volitev so preplavili ti naši sovražniki ves trg z dvojezičnimi lepaki za VI. škrljico. Ferd. Golob je imel v svoji hiši volilni lokal, v kojega je vabil manj zavedne volilce in jim prigovarjal, da vržejo kroglico v VI. škrljico. Nadalje so agitirali za to škrljico med drugimi tudi sledeči obrtniki: gostilničar Mlinerič in njegov sin; čevljarji: Horvat; usnjarija: Kirbisch ter gostilničar in pek: Zaversnigg. Tako je dobila nemška škrljica tukaj 20 glasov, dasi se je pri ljudskem taktju našlo v cellem volilnem okolišču komaj pet Nemcev. Delna zasluga tega »uspeha« pripada tudi zavednim Slovincem; med njimi so tudi uradniki, ki jih redkokedaj slišiš spregovoriti s temi nemčurji slovensko besedico in dnevno komaj čakajo, da se jim poklonijo ter voščijo udani: »Guten Morgen! Kljub svarili po raznih časopisih se ti ljudje še niso poboljšali niti sedaj po volitvah. Ostali so tudi verni odjemalci Goloba, dasi imamo v trgu tri slovenske trgovine, ki bi jim istotako postregle. Opozorjamo zato poslednjič: če to ne zaleže, priobčimo imena. Pozivljamo pa vse zavedno slovensko ljudstvo, da se izogiba označenih trgovin in gostiln ter podpira dosledno le res naše zavedne obrtnike.

Tedenski pregled

za naročnike »Narodnega lista«.

Petek, 30. marca: Kljub vsem konferencam vlade in radikalne stranke je političen položaj, ki je nastal po volitvah, še vedno skrajno nejasen. Politični krogi so nezadovoljni z vlado, ker slepomišljuje se na eni strani pogaja z Radićem in dr. Korošcem, na drugi strani pa izjavlja, da je čuvarica vidovdanske ustave in da ne dopusti nikake revizije ter da hoče tudi v bodoče obdržati vso moč v svojih rokah. — Radić je zadovoljen s pogajanjem z dr. Korošcem in vodi teljem jugoslovenskih muslimanov dr. Spahom, ki sta postala njegova priganjača, dr. Korošec v Sloveniji, dr. Spaho pa v Bosni in Hercegovini. Radić bo godel, dr. Korošec in dr. Spaho pa bosta morala po njegovi muziki plesati. — Tudi Madžarom Radićeva razdiralna politika najbolj ugaja, zato so izjavili, da je njegov program najprimernejši, da uredi Madžari svoje zahteve. — Pogajanja v Opatiji so prekinjena. Člani naše delegacije so danes poročali vladi o dosežanju poteku pogajanj. Italijanski narčni glede Reke je nesprijemljivi. — Konferenca o južni železnici, ki se je vršila v Rimu, je bila danes zaključena. Dosežen je sporazum tudi glede obmejnega železniškega prometa ter drugih vzadevnih olajšav. — V Milanu se je vršil danes sestanek avstrijskega kancelarja dr. Seipla z Mussolinijem. V Milanu so objavljene tudi poljski in belgijski zunanji minister. Sestanku se prispejuje v političnih krogih velika važnost. — Finančni odbor v Beogradu je dovolil izenačenje dražinskih doklad železniških uslužbencev.

Sobota, 31. marca: Na današnji seji ministrskega sveta je Pašić povdarjal, da je treba počakati na sklepe demokratskega kluba, ki ima dne 12. aprila plenarno sejo v Beogradu. Od sklepov, ki bodo sprejeti na tej seji, bo odvisen ves nadaljni razvoj politične situacije. Radićevi očitno še vedno upajo, da jim bodo zopet demokrati, katere so ob volitvah najljubejšje napadali in grdili, pomagali iz neprijetnega položaja, v katerem so po lastni krivdi zabredli. — Iz Madžarske je došel danes prvi transport naših optantov, ki bodo naseljeni v Vojvodini in na Ovčjem polju v južni Srbiji. — V Vojvodini so odkrile oblasti zopet novo madžarsko špijersko družbo. Nekateri člani so že pod ključem, drugimi pa so že na sledu. — V Moskvi je revolucionarno sodišče obsodilo na smrt škofa Cieplaka in 13 katoliških duhovnikov, ker se niso hoteli pokoriti naredbam sovjetske vlade. Iz vseh držav pa so prihajale moskovski vladi prošnje in protesti zoper smrtno obsodbo. Vsled tega so bili obsojenci pomiloščeni na večletno in dosmrtno ječo. — V Mariboru se je vršil danes pogreb umrlega dr. Verstovskega, znanega voditelja klerikalcev. Pokojnik si je stekel mnogo za sluz za slovenski značaj Maribora ter za naše šolstvo. Pogreba so se udeležili poslanci SLS ter zastopniki drugih političnih strank, župan mesta Maribora z občinskimi zastopniki, čegar član je bil pokojnik, ter številne korporacije in društva, kojih član je bil dr. Verstovšek.

Nedelja, 1. aprila: Velika noč. Političen položaj neizpremenjen. Pogajanja vladnih odposlancev z Radićem so se razbila, ker se Radić z njimi ni hotel razgovarjati, češ, da se bo pogajal samo z zastopniki radikalne stranke, ne pa beograjske vlade. Radić je tudi izjavil, da bo stopil v stike tudi z Ljubo Davidovićem, predsednikom demokratske stranke, s katerim upa doseči sporazum, da stumoglavni radikalec. — V finančnem odboru je vlada doživela poraz. Odbor je izjavil, da v sedanjo vladno nima nikakega zaupanja ter zato tudi ne dovoli nikakih kreditov. — Hrvatski klerikalci, ki so dr. Korošca svarili pred Radićem, so se radi njegovega sporazuma z Radićem odrekli njegovi politiki in prepustili vso odgovornost dr. Korošču.

Pondeljek, 2. aprila: Velikonočni pondeljek. Vlada se neprestano posvetuje o političnem položaju. Ministri se drže zelo rezervirano in ne dajejo nikakih izjav. Govori se posebno mnogo o koaliciji z demokratami, če bodo ti hoteli pristati na sodelovanje z radikalci. Zato vse nestrpno pričakuje plenarna seja demokratskega kluba, ki se vrši dne 12. aprila.

Torek, 3. aprila: Položaj je še vedno nejasen. Ker se vedno bolj bliža 16. april,

ko bo sklican parlament, se polasča radikalnih krogov in vlade vedno večja nervoznost, ker se vedno nimajo zagurane večine v bodočem parlamentu, da bi zamogli obdržati vlado v svojih rok. Kralj je glasom vesti beograjskih listov izrazil željo, da bi se situacija razjasnila še pred sklicanjem parlamenta. — Ministrski svet je med drugim razpravljati tudi o izvedbi zakona o upravnem razdelitvi države na oblasti in o likvidaciji pokrajinskih uprav. Funkcije pokrajinskih namestnikov preidejo na velike župane. Posebej ministrski odbor, kateremu je poverjena ta naloga, je imel posvetovanje, na katerem se je razpravljalo o tem, katere funkcije, ki niso v zakonu devolj jasno določene, preidejo na velike župane in katere pripadejo pristojnemu ministru. Ko bo ministrski svet o tem odločil, se bodo pokrajinske uprave takoj ukinile ter bodo nastopili veliki župani. V doglednem času imamo torej pričakovati volitve v oblastne skupščine, v katere bo treba izvoliti moške, ki bodo dostojno zastopali interese pokrajine in samoupravo oblasti, ki bo in mora biti mnoge širša in boljša, kakor pa še tolikokrat obljubljena in hvalisana klerikalna avtonomija, katere ne bo nikoli. — Avstrijski kancelar dr. Seipel je bil sprejet v avdienci pri italijanskem kralju in pozneje pri papežu. Avstrijci so z razgovori z Italijo zelo zadovoljni in upajo, da bodo dosegli znatno pomoč v svojem težkem gospodarskem položaju. Govori se tudi, da bo pristopila Avstrija k mali antanti, kateri bi se pridružila tudi Madžarska ter bi tako ustanovili srednjeevropsko gospodarsko antanto. Te dni se bodo vršili v Pragi tozadevni razgovori. — Bolgarski ministri, ki so bili obtoženi kot povzročitelji vojne, so bili obsojeni na doživetno, deloma pa na 5 do 15 letno dobo. — Na Japonskem sta se smrtne ponesrečila dva japonskega cesarja (mikada) pri nekem avtomobilskem izletu. Oba sta bila na mestu mrtva.

Ljudska knjižnica

Narodni dom, I. nadst.

posluje ob nedeljah od 1/2. — 1/2.11. ure
in ob četrkih od 18. — 1/2.20. ure
mladin. oddelk ob sobotah od 18. — 19. ure

Mariborske vesti.

Maribor 4. aprila 1923.

m Slovesna izročitev odlikovanj. Danes ob pol 12. uri dopoldne se je vršila v prostorih mariborske oblasti na okrajnem glavarstvu slovesna izročitev odlikovanj, ki se bila podeljena dr. Pavlu Turnerju, notarju Otonu Ploju ter primariji mariborske bolnice dr. Janku Dermovšku. Minister Zupanič je po prijemnem nagovoru, v katerem je naglašal zlasti zaslug osivelih borec za našo narodno stvar dr. Pavla Turnerja in notarja Ploja, izročil slavljenecem v navzočnosti vsega uradništva okrajnega glavarstva najvišja odlikovanja. Obenem v narodnem delu osivelim borecem tudi naše najiskrenejšie čestitke!

m Masarykova Akademije práce v Mariboru. Minule dni se je mudil v Ljubljani in Zagrebu naš odlični rojak in znanstvenik g. dr. Ivan Žmave, podzavnetelj drž. vseučilišne knjižnice v Pragi, ki ga je odposlala Masarykova Akademije práce, da tudi pri nas organizira podobno napravo oziroma naveže stike med našimi in češkoslovaškimi znanstveniki. Že pred prihodom v Ljubljano in Zagreb se je g. dr. Žmave ustavil v Mariboru in se posvetoval z nekaterimi tukajšnjimi intelektualci ter je bilo sklenjeno, da se povabi na torek dne 8. tm. večje število interesentov. Včerajšnjega sestanika, ki se je vršil v prostorih vinarke šole, se je udeležilo nekoliko povabljenih gospodov. G. dr. Žmave je v kratkem predavanju označil namena in metode Masarykove akademije dela ter je razmotrivanjem o razmerju med politiko in prirodoslovjem pokazal, kako si češki znanstveniki zamišljajo razvoj javnega življenja na podlagi filozofije dela, t. j. smotrane delitve in koncentracije energij. Poročal je tudi o uspehih v

Zagrebu in Ljubljani. Mariborske intelektualne delavce je povabil k sodelovanju; vsak po svojih močeh in v obsegu, ki ga dopuščajo dejanske razmere. Po lepem referatu našega uglednega rojaka se je vršila debata, v katero so posegli gg. dr. Pivko, dr. Kovačič, inž. Kukovec in B. Borko. Bili so sprejeti konkretni sklepi, ki pa bodo izročeni javnosti šele po zaključku pripravljalnega dela. Priprave vodita gg. dr. Pivko in inž. Kukovec.

m Vedno večja prednost. Poročali smo, da izživajo nemški buršaki po Mariboru z raznimi znaki, ki nosijo celo slike Franca Ježefa itd. Tukajšnja Orjuna je mirnim potom pobrala kakih 80 takih izživljajnih znakov. Sedaj pa čujemo, da je predsednik nemškega političnega društva Nasko šel na policijo intervenirati in protestirati, češ, zakaj se buršakov, ki se mirno obnašajo, ne pusti v miru. Tako torej. Namesto, da bi buršakom svetoval, naj v jugoslovanski državi ne izživajo, se drzne ta človek na prav nesramen način podpirati burševske izživajstvo! Potrpljenje naše nacijske javnosti je res veliko!

m Poslanec Žebot se pretapa. Žebot hoče očitno pomanjkanje duševnih sil nadomestiti s čisto gorjačo. V torek popoldne se je zopet na ulici stepel. Udaril je nekakega uradnika s svojo gorjačo po glavi in je seveda za to prejel plačilo v obliki krepkega sunka s pestjo v lice. Žebot je bil tako divji, da je hotel svojega nasprotnika pretapati še, ko ga je že stražnik vedel na policijo. Značilno je, da hoče Žebot vse terorizirati, če celo policijo, in ni spočetka na policiji dal pripustiti nobene priče, ki bi bila dogodek resnično opisala. Šele na odločno intervencijo tretje osebe so bile pripuščene tudi priče. Žalostno je, kakšne zastopnike svojih interesov si je izvolilo slovensko ljudstvo.

m Kakšni znaki se še nosijo pri nas? Na velikonočni ponedeljek je pripadla Orjuna po Mariboru rasejo na razne nemške znake in pri tem so prišle na dan zelo zanimive stvari. Med zaplenjenimi znaki, katere so nosili večinoma nemški burši, ki so se za časa velikonočnih počitnic nahajali v našem mestu, so tudi taki s slike cesarja Franca Jožefa in Viljema, dalje, avstrijsko-ogrske grbi, razni pangermanistični znaki in znaki nemških monarhistov in fašistov. In s takimi emblemi dekorirani jugoslovanski Nemci si še upajo trdit, da so — lojalni. Živela nemška lojalnost!

m Najlepše romane in druge raznovrstne knjige iz svetovnega slovstva v vseh jezikih izposojuje proti neznatni izposojnini Ljudska knjižnica v Narodnem domu. Knjižnica kupi takoj po izidu vsake nove slovenske knjige.

m Koncert Sowileki. Ponovno opozarjamo občinstvo na koncert, ki ga priredita v petek, dne 6. tm. ljubljanska umetnika g. Sowileki in gđ. Rowicz. G. Marcel Sowileki je prvovrsten umetnik z resnično glasheno kulturo, ki mahoma pridobi publiko. Doslej je bil pri vsakem svojem nastopu junak večera. Mariborčanom je g. Sowileki znan iz svojega nastopa v glavni vlogi »Fausta« v tukajšnjem gledališču. Priporočamo občinstvu, da se zamudi te redke prilike res pravega umetniškega užitka. Predprodaja vstopnic pri Zlati Bričnikovi in Hofferju.

m Autoturbinska brizgalnica Mariborskega gasilnega društva je te dni spela ter bo v nedeljo, dne 8. aprila na svečan način staviljena v uporabo. Na Trgu svobode se vrše ob 10. uri dopoldan poskusne vaje, katerim bodo prisostvovali zastopniki oblasti in znanja gasilnega društva. Zvečer se vrši pri Götzu plesni venček, kojega čisti dobiček je namenjen za kritje stroškov za to brizgalnico, ki je za Maribor res že nujno potrebna.

m Občni zbor za stavbo poročnišnice v Mariboru se vrši v četrtek dne 5. tm. ob 20. (8.) uri v magistratni posvetovalnici. Opozarjamo ponovno vse člane in prijatelje društva.

m Glasbena Matica. Gr. pevec in pevke G. M. se opozarjajo na dejstvo, da stojimo neposredno pred koncertom. Od vsakega uda se zahteva, da pride zanesljivo k vsem pevekim vajam. Prva vaja po Veliki noči je v sredo večer. Odhori.

m Vsem vojsnim invalidom, vdovam in sirotam v vednost. Mariborsko poverništvo Uruženja vojsnih invalidov nas prosi, da objavimo sledeče pojasnilo:

Od strani vojsnih invalidov, vdov in sirot nam prihajajo mnoge pritožbe, da je invalidski odsek prošnje za podporo oziroma pokojnino odklonil ter se zbog tega kudejeje na nas. Uruženje izjavlja vsem vojsnim žrtvam v vednost, da ni popolnoma merodajno pri naklonitvi podpor oziroma pokojnin, bolj merodajna je poizvedovalna oblast (v mestnem okolišču policija, na deželi pa žandarmerija), in kakšno poročilo dobi invalidski odsek od policije ali žandarmerije, tako se tudi ravna natančno po tem poročilu ter podporo oziroma pokojnino nakaže, pri neugodnem poročilu pa odkloni.

m Invalidski znaki. Prejeli smo: Uruženje vojsnih invalidov, poverništvo Maribor, je prejelo prvo pošiljko invalidskih znakov iz Ljubljane. Znaki so pravilno izdelani in stane 1 komad 14 kron. Dolžnost vsakega invalida, vdove in sirote je, da si nabavi invalidski znak, katerega dobe pri tov. Martin Pravič, Maribor, Slomškov trg 14, II. nadstropje. Vsak invalid se mora izkazati z invalidskim spričevalom in člansko knjižico, vojne vdove in sirote pa s člansko knjižico.

m Uradne ure pri državnem pravdnistvu. Državno pravdnistvo nas obvešča, da obdrži tudi od 15. aprila tl. naprej uradne ure od 8.—14. ure.

m Stare knjige, dobro ohranjene, tudi nemške, a le najboljše svetovnih pisateljev, kupuje po najvišjih cenah Ljudska knjižnica v Narodnem domu.

m Sestanek narodnega žetva sklicuje za četrtek 5. aprila ob 30. uri v veliko sobo restavracije »Maribor« Organizacija Jugoslovanskih Nacionalistov v svrhu osnovanja ženske sekcije, ki naj prevzame važno nacionalno delo, katerega ne morejo opravljati moški člani. Vabljeni so vse narodnozavedne gospe in gospodične, kakor tudi one, ki se že članice.

m Vandalizem v mestnem parku. V zadnjem času se opaša, da otroci in tudi dijaki letajo po mestnih nasadih, zlasti pred okrajnim glavarstvom in v mestnem parku, trgajo vejice in uničujejo novourejene nasade. Opozarjamo občinstvo, da ima policija nalog, proti vsakomur, ki se ga pri tem zasači, kazensko postopati; razen tega pa bo moral zasačeni povrniti nastalo škodo. Apeliramo na ljubitelje narave in naših mestnih nasadov, ki so bili nekdanj ponos vsakega Mariborčana, da posvečajo temu pojavu vso pozornost ter vsakega, ki ga zasačijo na teh prepovedanih potih, prijavijo policiji. Imena vseh zasačenih se bodo vrhga objavila tudi v vseh mariborskih listih. Šolska vodstva se naprošajo, da primerne pouče mladino.

m Sečutnim srcem! Reven, toda zelo marljiv in nadarjen naš dijak-medicinec, ki dovršuje svoje študije v Pragi, bi za pripravo k izpitom nujno potreboval učno knjigo, ki pa stane okrog 250.000 aK. Tega zneska pa v svojih bednih razmerah nikakor ne zmore. Ker pa ima skoro vsako izmed študentov doma kak manjši ali večji avstrijski bankovec, ki je zara di nizke valute zanj brezpomemben, bi zbirka takih bankovcev vendarle omogočila temu dijaku nabavo potrebne, drage knjige. Kdor torej čuti usmiljenje in voljo, da pomaga dijaku ublažiti težki položaj in mu s tem pripomoči do cilja, naj pošlje ali izroči v ta namen določene prispevke, bodisi v avstrijski ali pa naši valuti našem uredništvu.

m Darovi. Za revnega visokošolca smo nadalje že sprejeli: neimenovani 110 aK, Borko Božo 5.000 aK, Ljube Strahnik 10 Din; neimenovani 2.536 aK; trg. Pinter v Mariboru 5000 aK, Fran Novak 200 aK, Drago Juratič 2000 aK, Franjo Kenda 2.100 aK, Ria O. 100 aK. — Skupna vsota 53.804 aK, 42 Din. Za nabavo knjige še torej manjka krog 200.000 aK ali 200 Din. Ker stoji omenjeni visokošolec tik pred izpitom in mu je knjiga nujno potrebna, prosimo blaga srca, da mu s nadaljnjimi prispevki, bodisi v avstrijski ali naši valuti priskočijo na pomoč.

m Pobegli kaznjenci. Pred par dnevi so privedli v tukajšnje moško kaznilnico več na večletno ječo obsojenih komitašev iz Niša. Najtežji zločinci so vkovani v verige. V torek popoldne so bili nekateri teh kaznjencev na delu v bližini kaznilnice. Na sedaj še nepojasnjen način sta si dva prepičila okove ter v neopaženem trenutku pobegnili v smeri proti Sv.

Miklavžu. Straža jih je takoj zasledovala, vendar se ji je posrečilo zajeti samo enega, dočim je drugi, nek Manojlo Matović izginil v bližnjem gozdu, kjer je bilo vse zasledovanje brezuspešno.

m Konji so se splašili na velikonočni ponedeljek na Glavnem trgu nekemu vojaku. V divjem begu so se podili čez obljubljeni trg, dokler jih ni nek stražnik ustavil. K sreči se ni pripetila nikaka nezgoda.

m Žrtve velikonočnega streljanja. Mi smo že pred prazniki opozarjali na brezsmiselno streljanje, ki je po deželi ob velikonočnih praznikih v navadi. Skoraj vsako leto se valed neprevidnosti ponesreči par mladih ljudi; tako tudi letos. Na velikonočno soboto se je pri streljanju ponesrečil v Ritoznjo pri Slov. Bistrici 24 letni Ivan Freser. Možnar ni takoj eksplodiral. Ko se je Freser sklonil nad možnar, da bi pogledal, kaj je vzrok, se je možnar razletel ter mu popolnoma razmesaril desno roko. Težko ranjenega so prepeljali v mariborsko javno bolnico. — V nedeljo se je ponesrečil pri streljanju 22 letni monter Karl Spanner zaposlen pri elektrarni na Fali. Strel mu je raztrgal levo nogo pod kolenom. Nezvestnega so ga pripeljali v mariborsko bolnico. — Kdo bo odškodoval poškodovane mladenčce za izgubo zdravih udov in za bolečine? Mnenja smo, da bi imel tudi Bog večje dopajenje nad zdravimi mladeniči, kakor pa nad brezsmiselnimi pokanjenimi možnarjev in poškodovanimi udi!

m Nesreče in nezgode. Zidar Anton Lečnik, stanujoč Pod mostom, je bil zaposlen v vojašnici kralja Aleksandra v podzidanjem neke jame. Nenadoma pa se je zrahljana zemlja zrušila ter ga skoraj popolnoma zasula. Vojaki so ga sicer hitro odkopali, vendar pa je zadobil več ali manj težke poškodbe na nogah. Rešilni oddelk mu je prožil prvo pomoč, nakar ga je predal v domačo oskrbo. — V ponedeljek popoldne je jezdi vojak N. Erlihovič po Tattenbachovi ulici. Nenadoma se mu je konj splašil in Erlihovič je sfrčal s konja. Pri padcu je zadobil težke notranje poškodbe in poškodbe na glavi, tako, da je ostal nezavesten. Rešilni oddelk ga je prepeljal v vojno bolnico.

m Kavarna v mestnem parku. Od danes naprej svira pri lepem vremenu pianist Mirko Heroer tudi popoldan od 12.—14. ure.

Narodno gledališče

Repertoire:

Sreda, 4. aprila Škrjančkov gaj, B.
Četrtek, 5. aprila Velika noč. C (kuponi).
Petek, 6. aprila ob 15. uri Kovarstvo in ljubezen, izv. Dijaška predstava.

—□—

»Velika noč«. V četrtek 5. aprila je repriza krasne Strindbergove praznične igre »Velika noč«. »Velika noč« je eno najglobljih dramatskih del, ki se odlikuje zlasti po nežnoobčutenih motivih. Prvo dejanje — Veliki četrtek, drugo dejanje — Veliki petek; dnevi žalosti in trpljenja. Duše trpijo, toda trpljenje je neizogibno, vse mora trpeti, — ker potem bo Vstajenje — Velika sobota (tretje dejanje). Duše so očiščene, veličastni akordi oznanjajo Veliko noč. Predstava je izv. ab. C, kjer pa je še mnogo prostora na razpolago.

Dijaška predstava. V petek 6. aprila ob 15. uri se vrši četrta dijaška predstava. Uprižori se klasično delo »Kovarstvo in ljubezen«, meščanska tragedija v petih dejanjih (devetih slikah) od Schillerja. Ta predstava bo zlasti srednješolski mladini dobrodošla. Cene so znatno znižane.

»Ubijač«. Drama pripravlja eno največjih del svetovne literature od genialnega francoskega naturalista Zola »Ubijač«. To delo se v kratkem vprizori.

Obiskujte

mestni muzej

v Cankarjevi ulici. Odprt vsako nedeljo od 10.—12. ure. Vstopnina 1 dinar.

Kultura in umetnost

x Opozorjamo naše dame in vse umetnost ljubke občinstvo na VI. umetniško razstavo kluba »Grohar« v veliki kazinski dvorani. Odprta je do 16. t. m. vsak dan od 8.—12. ter od 15.—18. ure.

x Koncert Maje de Strozzi v Mariboru. V ponedeljek 9. t. m. zvečer prirodi v umetniški dvorani v veliki kazinski dvorani koncert slavnega jugoslovenskega skladatelja, Maje de Strozzi iz Zagreba. Njeno ime je ne samo v naši domovini, ampak tudi širom sveta tako slavno, da smemo biti ponosni, da obišče končno tudi naše mesto. O koncertu in o umetnici sami bomo še spregovorili obširneje.

x Češko zanimanje za Jugoslavijo. — Odlični češki list, v nemškem jeziku pisana »Prager Presse«, je posvetila velikonočno številko Jugoslaviji. Številka je izšla v povečanem obsegu in je prinesla prispevke šefa našega poslanstva Branka Lazarevića, beogradskega vsenčilnekega profesorja Stojanovića članek o zgodovini našega ujedinjenja, razprave prof. Cvijića in prof. Dvornikovića, spomine Vatroslava Jagića, M. Čurčinovo študijo o velikem kiparju Meštroviću in mnogo drugega gradiva. Dr. R. Andrejka je objavil lep članek o slovenskih letovskih in o turistikah v Sloveniji. Od leposlovnih prispevkov omenjamo Glonarjev prevod Grudrove pesmi o Primorju. Ilustrirana priloga prinaša sliko kraljice in kralja, nekoliko pokrajinskih slik iz Jugoslavije in reprodukcije najznamenitjših Meštrovićevih kipov in leposlovov.

x Časopis za zgodovino in narodopisje. Izdaja Zgodovinsko društvo v Mariboru. Uraja prof. Fr. Kovačić. Izšel je 1. snopič XVIII. letnika te edine znanstvene revije, ki izhaja na naših tleh. Dr. Fr. Kovačić objavlja zanimiv prispevek k zgodovini naših krajevnih imen: razlaga imen Brežice in Solčava z jezikoslovnega in zgodovinskega stališča. — Miroslav Premru iz Rima je našel v vatikanskem arhivu nekaj dokumentov o glagolici na Slovenskem in poročila o njih v instruktivnem spisu, ki bo dobro rabili našim zgodovinarjem in cerkvenim znanstvenikom. — Pavel Košir nadaljuje z objavljanjem zanimivega folklorističnega gradiva o ljudski medicini na Koroškem. — Dr. Glonar objavlja korespondenco med manjim graškim zgodovinarjem prof. K. G. Puffom in našim staroslovcem Davorinom Trstenjakom kot prispevek k zgodovini literarnih odnosov med stajerskimi Slovenci in Nemci v predmarčni dobi. — V »Izvestjih« čitamo nekaj zanimivih drobtin: o narodni straži v Podčetrniku in Brežicah l. 1848, o pravoslavni službi božji v Ptuj l. 1812, o središčnem učitelju Matiji Karničniku, o A. T. Linhartu in slovenski narodni pesmiki, potem prispevke k slovenski bibliografiji v izpolnitve Si-moničeve knjige. — V »Slovstvu« sledi več književnih ocen, zaključen pa je ta snopič z društvenim glasnikom. Časopis toplo priporočamo!

x Trezvenost. Glasnik društva trezvenosti. Izlazi troškom Ministarstva Narodnega zdravlja. V Beogradu izhaja na stroške ministrstva narodnega zdravlja časopis za treznostno gibanje, ki prinaša tinitam prav zanimivo gradivo izpod peresa naših vodilnih delavcev na tem polju. List bi lahko bil boljši in informativnejši, morda bi bilo primernejše, če bi ta ministrstvo samo podpiralo, sicer pa bi izhajal pod neposrednim vodstvom naših protialkoholnih organizatorjev, ki bi naj napravili iz njega res dobro glasilo. Med prispevki v zadnjih treh številkah omenjamo člančič Em. Lileka (Celje): Pijančevanje i trezvenost u Americi i Evropi.

x Jedna nova priručna knjiga. U nadi Jugoslovenskog Lloyd d. d. u Zagrebu izšel je »Veliki trgovački kalendar«, koji ne služi samo za kalendar, već je ona i zgodan priručnik za trgovce, industrijale i privrednike u opće. — Knjiga se dobiva u upravi »Jugosloven. Lloyd« d. d. u Zagrebu, Marovska ul. št. 21. Mi preporučujemo najtoplije, da si privrednici tu knjigo, koja je u veoma ograničenom izdaju, nabave jer ima do trajnu vrijednost.

x »Kres« 2. številka je izšla in ima sledečo vsebino: Ernest Tiran: Na praznik. Tone Seliskar: Čuvar vojaških grobov. Angelo Cerkenik: Mariška. Vladimír Solovjevi-Krist je ustalil Vinko

Möderndorfer: Kmet je oral na dan treh žeblijev (Koroška narodna pripovedka). Joško Krošelj: Svobodni morilec. Sužnji. Čulovski: Hohot smrti. Čulovski: Leonid Andrejev. P. Mulford: Materialist in idealist. Aforizem. C. K.: Pregled svetovnega telovadnega in športnega gibanja v II. polletju 1923. Kronika. — »Kres« izhaja mesečno in se naroča v upravi v Ljubljani, Židovska ul. 1.

Prosveta.

Zveza kulturnih društev za Slovenijo je imela v sredo občni zbor v Ljubljani. Prišli so delegati naprednih prosvetnih društev iz vseh strani dežele. Predsednik g. ravnatelj Jug je v otvoritvenem govoru poudaril pomen prosvetnega dela po deželi. Profesor Pavlič je podal taješko poročilo, iz katerega smo videli, da je število včlanjenih društev naraslo in jih je sedaj organiziranih 193. Razveseljivo dejstvo je, da nad polovico teh društev tudi marljivo deluje. Žal, da je mnogo društev mrtvih in da ne delajo. Posebno naša mala mesta bi lahko pokazala več agilnosti. Zanimivo je, da so tu in tam mala društva po vaseh, kjer je le nekaj marljivih fantov in deklet, več delala, n-go društva po mestih, kjer je dovolj inteligence, ki bi mogla vsaj nekaj doseči. O tem se je že pisalo in bi se dalo pisati še cele strani: zadnje volitve so pokazale, da so kralji brez ljudske prosvete tudi politična volila proti narodni in državni misli. O vzrokih spetije po naših malih mestih bise dalo marsikaj povedati — vemo, da so tu in tam krive tudi s. cialna in krajevne razmere — vendar bi si želeli med našimi ljudmi po mestih več prosvetnih delavcev. »Zveza kulturnih društev« radevolje podpira društva pri njihovem delu in je dosedaj prepisala v več izvodih nad 40 iger, primernih za naše male odre. »Zveza« izdaja posebno zbirko »Oder«, kjer se tiskajo igre za male odre. Ravnokar izide »Ploha«. »Zveza« izdaja zbirko »Prosveti in zabavi«, ki naj obsega pripravne povesti za naše ljudstvo. Za članarino 10 dinarjev imajo društva razne ugodnosti. »Zveza« je izdala posebno navodila za ustanavljanje in delovanje društev. Skušala bo posebno pospeševati mala društva, ki so še potrebna podpore. Pomnožilo se bude skriptična predavanja in skušalo se bo celo poskrbeti za to, da bodo društva dobila kostume, kar jih rabijo za svoje igre. V zbirki »Oder« se bodo izdale ljudske igre in enadejanske, ki bodo primerne za male odre. Omogočil se bo režijski tečaj. »Zveza« poskrbi tudi načrte za društvene domove onim društvom, ki si hočejo sezidati svoj dom. Nekatera društva, tudi po manjših krajih, so pokazala v pretekli zimi krasne uspehe svoje delavnosti. Naše ljudstvo je do stopno za lepe stvari, treba mu jih je nuditi v pravi obliki. Zastopniki društev z dežele so poročali o zanimivih slučajih, ki kažejo, da delo povsod zmaga nad brezbriznostjo. Ljudska prosveta v Sloveniji je splošno precej razvita — žel da ne povsod tako kot bi si želeli. Društva, ki so pozimi delovala, gledajo sedaj z zadovoljstvom na svoje delo. Oni, ki niso delali, so zamudili marsikaj. Pomlad in poletje za notranje društveno delo ni tako ugodno — a oni, ki hoče z uspehom delati no zimi, se mora pripravljati še sedaj. Zato sve-ujemo našim društvom, da vstopijo v »Zvezo kulturnih društev« (Ljubljana, Naroni dom) in da že sedaj delajo načrte za bodočnost. Pri »Zvezi« dobe nasvete in načrte za svojo delo.

Nova Meškova knjiga. V »Narodni založbi« je pravkar izšla nova knjiga pisatelja Ksaverja Meška »Naše življenje«. Knjiga obsega niz krasnih črtic in slik, ki so vzete vse iz aktualnega življenja. Nekatere črtice se čitajo kakor pesmi v prozi. Črtica »Begunci«, ki otvarja zbirko, je prava epopeja tro-ljenja in nesreče naših beguncev. »Koroška elegije« so posvečene nesrečnemu koroškemu plebiscitu in so pisane s srčno krvjo, saj je pisatelj preživel vso svojo možko dobo na Koroškem, okusil vse neizrečno trpljenje in gorje našega koroškega ljudstva in čuti sedaj bolj kakor kdo drugi neizmerno bolelost, ko je od narodnega telesa odtrgana zibelka slovenske misli. »Mislim sem v prejšnjih časih«, pravi pisatelj, »da je potreba

voditeljem naroda razsodnosti, previdnosti, modrosti, ne otročajske kričavosti in napihnjene vrtoglavoosti: Kaj naj modrost med nami, v narodu najhujših šarlatanov, najnevarnejših, kar najnesposobnejših harlekinov? Kdor je najglasnejši kričal, najpredznejši glumač: na prestol z njim, narodov voditelj naj bo! — Posebno efektni so »Zapiski izza velikih dni« ki slikajo pričakovanje in strah, čustva pisateljeva ob plebiscitnih dneih. »Kakšen bo konec« se vprašuje pisatelj »Zmaga? Poraz? Svoboda ali še nadaljuje, še hujše suženstvo?« Knjiga se dobi v Narodni knjigarni v Ljubljani. Najnovejše Meškovo delo toplo priporočamo našemu čitajočemu občinstvu.

Sokolstvo.

o Telovadna akademija sokolskega društva v Mariboru se vrši neprekinjeno v soboto dne 7. aprila t. l. ob 20. (8.) uri zvečer v veliki dvorani Narodnega doma. Vsopred bo bogat in nam bo nudil proste vaje izbranih vrst članic in članov, vaje na orodju in starogrške kipe. Poleg telovadbe bo nudil vođer zelo lep koncertni program, ki ga proizvajajo priljubljena bivša primadona Narodnega gledališča gđ. Mezgečeva, ki jo bode Mariborčani po dolgem odmoru zopet enkrat slišali in gospod notar Ivan Ašič, ki ga Mariborčani že dolgo poznajo kot izvrstnega pevca. Nastopi tudi prvi društveni orkester s umetniškimi komadli. Posebna vabila se ne razpošiljajo. — Prosimo ponovno vsa narodna društva, da se ozirajo na to našo prireditel in pričakujemo z ozirom na lep program mnogobrojen obisk narodnega občinstva. — Odbor.

Podpirajte Jug. Matice!

Gospodarstvo.

Nekaj iz teorije kmetijstva.

(Nadaljevanje.)

3. Atmosfera.

Atmosfera, ozir. plast zraka, ki obkrožuje zemljo, je ena mešanica raznih plinov. Največ je kisika, dušika in argona in to v naslednjih razmerah:

	po prostornini:	po težini
kisika	21.099	23.3
dušika	78.003	75.5
argona	0.951	1.3

Kisik je neobhodno potreben za življenje rastlin, živali in človeka; potreben je za dihanje vseh živih bitij. Dušik iz zraka zamorejo črpati le rastline najpriprostejše sestavine, kakor alge, bakterije in metuljnice (leguminose) s pomočje mikrob na koreninah. Zrak vsebuje tudi: ogljenčevo kiselino povprečno po težini 3 dele na 10.000 delov zraka, ki tvori izvor za ves ogljenec v rastlinah; nadalje vodeno paro v zelo različnih količinah; amonijak, 156 do 257 gramov na 100 kubičnih metrov; ozon, povprečno na leto okoli 1.7 gr. na 100

kubičnih metrov in druge pline. V zraku se nahajajo tudi raznovrstne bakterije in sicer po okoliščinah, blizini morja, gora in velikih mest od 0.6 do 93.000 na kubični meter.

Dež in sneg, kadar padajo skozi atmosfero, izvlečejo iz nje velike množine dušika (amonijaka in nitrata) in ga dovedo zemlji. Računa se, da ta množina znaša na leto na hektar površine pri visokosti padavin od 0.55 m okoli 14.5 kg ali 1/4 od one količine dušika, katera se z enoj žetvoj pšenice iz zemlje iznese. Ako se tej količini dušika, ki pride v zemljo z deževnico in snežnico, prišteje dušik, ki prihaja z roso in potom mikrob metuljnic v zemljo, je razumljivo, da atmosferski zrak veliko pripomore k ohranjenju plodnosti oranih zemelj.

Težina 1^a zraka pri 0 in zračnim pritiskom 0.760 m) je 1.293 gramov.

(Dalje prih.)

TRAVNIŠTVO.

Travne mešanice za stalne travnike.

(Dalje).

Po pregledu in ocenitvi najvažnejših trav in detelj sestavimo še enkrat potrebno množino semena za dobro ure-ditev ruše na trajnih travnikih. Cim več vrst trav damo, tem krepkejša in trajnejša bo ruša, tem večji in okusnejši bo pridelek. Slaba in le malotrajna bo pa ruša, ako posejemo samo one visoke trave, ki se pri nas prodajajo po trgovinah, še slabša pa, če kupimo takozvane travne mešanice. Sedaj se dobe pri nas po večini le francoska pahovka, paša trava, laška ljuška in mačji rep, torej same visoke trave, nizkih trav pa, ki so potrebne za tvorjenje spodnjega sena in morajo priti na stalne travnike, ni dobiti.

Pravilna pesetev enega joha zemlje pa stane do 5000 K, in že posetev samo s temi travami, ki se sedaj dobe in ki nikakor ne sklenejo ruše, stane vsaj 3000 K. Zato je tudi tu potrebna samopomoč, kajti vsak si lahko pridela sam potrebno seme doma. Vsak gospodar ima še kak kos dobrega travnika,

kjer raste velika večina v naših krajih razširjenih dobrih trav. Tu pognoji en košek malo bolje, pusti dozoreti ter nashko požanje, kot bomo slišali pozneje, omlati ozir. omane in tako dobi dovolj dobrega, zdravega, svežega semena, ki bo najbolje uspevalo. Ali si pa kupi male množine glavnih dobrih trav, poseje ločeno na en del njive, in pridela tako lahko skozi več let in polagoma obnavlja svoje travnike. Radi te draginje in slabšega semena skoro ni svetovati, preorati sedaj travnik, ki je še količkaj vreden in je veliko pametneje uporabiti oni denar za gnojila ter tako obnoviti travnik, kot pa s preoranjem uničiti še one dobre nizke ter posejati nesigurno seme. Bolje bi že bilo, porabiti to kupljeno seme na nepreoranem travniku. V slučaju, da je pa travnik le jako slab, je za zopet pametnejše, preorati ga in zasejati z lucerno, ki vsaj tako dolgo traja kot trave, ki so sedaj na razpolago, ker daje mnogo večje in boljše pridelke. Močvirne travnike pa ne bomo zboljšali, tudi s setvijo ne, če jih ne osušimo, ker dobre trave hitro zopet zginejo in se

zopet razširijo kisle. V slučaju, da smo že letos preorali, bi bilo boljše, da ne rasejemo takoj zopet s travami, marveč da zasejemo letos s koruzo ali kako drugo okopavino, če je dovolj zagnojeno; če ni, pa za letos oves, nato ko-

ruzo, potem pa zopet oves s travnim in detelnim semenom. V tem času si pa lahko doma pridelamo seme.

Za pravilno posetev so potrebne sledeče vrste in množine trav in detelj:

I. Na težki, bolj vlažni zemlji.		II. Na lahki peščeni zemlji.	
pasja trava	20% = 5-5 kg	10% = 3-4 kg	15% = 7-8 kg
francoska pahovka	10% = 4-5 kg		
mačji rep	5% = 1-1½ kg	5% = 1-1½ kg	
laška ljulka	5% = 1-2 kg	10% = 2-3 kg	
travniška bilnica	10% = 2-3 kg	10% = 2-3 kg	
zlati oves	5% = 1-2 kg	5% = 1-2 kg	
angleška ljulka	5% = 1-2 kg	5% = 1-2 kg	
pasji rep	5% = 1-1½ kg	5% = 1-1½ kg	
travniška latovka	10% = 1-2 kg	15% = 1½-2½ kg	
šopulja	5% = ½-1 kg	5% = ½-1 kg	
travniška detelja	5% = ½-1 kg	5% = ½-1½ kg	
bela detelja	5% = ½-1 kg	5% = ½-1 kg	
pokota	5% = ½-1 kg	5% = ½-1 kg	
ameljska lucerna	5% = ½-1 kg	5% = ½-1 kg	
	100% = 19-29 kg	100% = 20-30 kg	

KMETIJSTVO.

Samoraški travniki

To so travniki, ki so nastali pod vplivom naravnih pogojev. Vsa, kar raste po teh travnikih, raste samo od sebe, brez vpliva in brez pomoči kmetovalca. Te travnike gnojijo le dež in sneg, če smemo tako govoriti. Kmetovalec jih pozna le ob času košnje in pašnje. Sicer se pa zanje nič ne zmeni.

Ti travniki imajo le po takih legah boljše ruše, kjer je zemlja po naravi rodovitna, ali pa kjer jih ob ugodnem času preplavlja bližnja voda, ki prinaša s seboj različne gnojilne tvorine in jih na travniku popuša. Po takih legah se vzdržujejo ti travniki v naravni svoji rodovitnosti. V tem slučaju lahko dajejo prav dobre košaje.

Drugeče pa je, kjer manjka teh pogojev. Po takih legah so samoraški travniki izhirani in opešani in razodevajo se na svoji pomanjkljivo sestavljeni ruši. Na takih samoraških travnikih manjka dobrih in visokih trav in manjka tudi detelj. Razne plevelne trave in razna manj vredna zelišča pokrivajo taka tla. To je tudi naravno. Če manjka gnojenja, tudi travnik ne more imeti dobre ruše.

Zato je pa skrajni čas, da tudi za take samoraške travnike kaj storimo! Skrajni čas je, da jih začnemo izboljšavati z dobrim gnojenjem in obdelovanjem. Največ bomo dosegli z dobrim gnojenjem. Vsa malovredna ruša se bo izpremenila, če pridemo z gnojem na travnik. Razna malovredna zelišča in slabe trave bodo izginile, bujno se bodo razvile pa žilavne trave, ki so bile do sedaj v rasti zatrite. Slabe, plevelne trave ne trpe gnojenja in izginejo v kratkem. Zanimiva je v tem pogledu ta izprememba ruše, ki se pokaže na prvič dobro pognojenem in prej samoraškem travniku. Seveda velja to predvsem za gnojenje z dobrim domačim gnojem, velja pa tudi za pravilno gnojenje z umetnimi gnojili, četudi v nekoliko manjši meri. Kjer je ruša na samoraškem travniku redka, je prav, da pomagamo tudi s posetvijo travnega semena.

—□—

Kaj manjka naši živinoreji po deželi.

Za pospeševanje živinoreje zunaj na kmetih je treba mož živinorejcev, ki so vneti za javno delo in sposobni za podpiranje kmetijskih težnj. Ako se je živinoreja po naprednih deželah tako povzdignila, je to nemala zasluga tistih mož, ki so zastavili svoje sile v korist skupni živinoreji in pomagali pri podrobnem delu, ki je potreben v takem slučaju, ki so pomagali zlasti pri vzreji dobre plemenske živine itd.

Tudi pri nas potrebujemo takih mož, ki bi imeli voljo in sposobnost, delati za splošni napredek naše živinoreje in ki bi žrtvovali za to nekaj časa in dela. Takih mož nam manjka. Vsak skrbi le za sebe. Sebični smo. To je sicer prav in potrebno, toda treba nam je tudi dela, ki je namenjeno skupnim interesom naše živinoreje, ker pridobimo s tem delom tudi sami.

Ce hočemo naši živinoreji pomagati do smotrenega in uspešnega napredka, potem je treba skupnega dela in vodilnega gospodarstva. V vsaki občini je treba živinorejskega odseka, sestavljenega iz vnetih živinorejcev in delavol-

nih mož. Ti možje morajo voditi vse posle, ki se tičejo skupnih zadev v živinoreji, ki se tičejo tedaj reje potrebnih plemenjakov in sploh plemenske živine, vzreje najboljših telet za pleme itd. Kjer so se vpeljale živinorejske zadruge, skrbne one za vse to. Pri nas bo pa še dolgo trajalo, preden pridemo tako daleč, da bi se take zadruge splošno ustanovile. Dotlej si je pa treba pomagati z živinorejskimi odseki, ki naj se snujejo pri vseh občinah. Male občine se v ta namen tudi lahko združujejo.

Ako bi imeli pri nas zadosti mož, vnetih za skupno delo, potem bi morala iziti ta pobuda za suvanje živinorejskih odsekov od takih živinorejcev samih, ker leži potreba takih odsekov na dlan. Zal pa da nam jih po deželi manjka, ker imamo premalo smisla za skupne naloge, za naloge, ki so vsem skupne, ki pa zadevajo v svojih posledicah vsakega posameznika tako v živo, da bi se morali zanje vsaj zavedni živinorejci zanimati in vsaj deloma žrtvovati.

—□—

Novi svinjaki.

Pri svinjaki moramo zahtevati, da so čez leto in dan primerno topli, zadosti svetli, zračni in suhi. Svinjaki, ki ustrezajo tem zahtevam, so dobri in zdravi. Naši stari leseni svinjaki imajo to slabo stran, da so pozimi radi mrzli in da jim manjka potrebne svetlobe. Češče so tudi pretesni, kar je zlasti za prasne svinje neugodno.

V novejšem času delamo najraje zidane svinjake. Ti so bolj trdni in bolj sušni. Če hočemo zidati nove svinjake, se moramo najprej vprašati, v kak namen jih zidamo, ali jih potrebujemo za rejo plemenih svinj in prasat, ki je stalna in traja čez leto in dan, ali jih hočemo imeti le za rejo in pitanje nakupljenih prasat, ki je le začasna in lahko traja od spomladi do zime. Če se pečemo z rejo plemenih svinj in prasat, je gledati na to, da so svinjaki tudi pozimi zadosti topli, suhi in svetli in da so tudi vse prostorne razmere ugodne. Ker morajo potrebna toplota v svinjaki proizvajati in pozimi vzdrževati živali same, je važno, da niso svinjaki previsoki. Prašiči ne oddajajo toliko toplote kakor goveje živali, zato je naravno, da je treba v svinjaki nižjih stropov kakor v govejih hlevih. Pa tudi sicer morajo odgovarjati prostorne razmere svinjaka, da bo ustrezno potrebam teh živali. Važno je v tem pogledu tudi vprašanje, ali naj imajo vsi svinjaki skupen strop ali naj ima vsak svinjak svoj strop, tako kakor ga ima pri naših starih lesenih svinjaki. Ravno tako je važno vprašanje hodnika, ki ga imajo moderni svinjaki navadno znotraj, dočim se mora pri starih lesenih svinjaki potrebna krma od zunaj pokladati.

Za stalno večjo rejo plemenih svinj so svinjaki s skupnim, višjim stropom in posebnim notranjim hodnikom prav primerni in se danes splošno vpeljujejo. Za časovno rejo plemenih prašičev, pri kateri se svinjaki tekem zime izpraznijo, so pa še zmeraj taki svinjaki pravilni, ki imajo vsak svoj strop ali z drugimi besedami, ki so vsak zase na vse strani zadelani, da se v zimskem času preveč ne bladijo.

Zelo važno je tudi, da so svinjaki v tleh trdno izdelani in na ta način zavarovani pred mrazom. Vsa moča se mora s takih tal dobro in sproti odtekati. Z eno besedo, svinjaki morajo že po svoji izpeljavi nuditi živalim suho ležišče.

Naprava svinjakov se ravna v ostalem po obsegu vse reje ali po številu prašičev. Svinjaki velikih posestnikov so navadno nekoliko drugače urejeni in opremljeni kakor svinjaki malih posestnikov.

—□—

Prednosti zimske otelevte.

Pri kravah imamo porode skozi vse leto. To je v toliko ugodno, da imamo tudi dosti mleka in telet med letom. Za prehrano prebivalstva je to prav, ni pa to v enakem interesu za našo živinorejo. Za napredek naše živinoreje ni namreč vseeno, kdaj se krave pripuščajo. Vsak letni čas ima svoje posebnosti v tem pogledu.

Zimska otelevte ima v mnogih ozi-rih veliko prednost. Pri zimski otelevti dobimo več mleka in lepša teleta. Če krava pozimi porodi, se njena mlečnost dvakrat povzdigne, prvič po teletu in drugič, ko pride na zeleno krmo. Krava postane tako rekoč dvakrat mladovna. To se pa v njeni celotni mlečnosti močno pozna.

Drugič pa je resnica, da nam zimska teleta lahko najbolj uspevajo. To pa zaradi tega, ker imajo krave ob suhi krmi vobče bolj zdravo in enakomerno mleko za teleta, drugič ker imajo pozimi največ časa, da se za dobro vzrejo telet pobrigamo in v ta namen tudi kaj več storimo, in tretjič, ker pridejo dobro odstavljena in dovolj utrjena teleta na lahko prebavno zeleno klajo ali pašo v poletnem času, ko je najugodnejša prilika za razvoj tako mladih živali. Vse to so pa pogoji, ki so najmoj potrebni za rejo naših telet, ako jih hočemo v razvoju podpreti. Z eno besedo, pri zimski otelevti imamo lahko veliko lepše uspehe pri teletih kakor pa pri spomladi ali poznejših porodih.

Zlasti velja to tudi za kraje, kjer se ob drugem letnem času veliko mleka potrebuje, kakor n. pr. blizu kopališč, letovišč, zdravilišč itd., in kjer se je bati, da nam zaradi ugodne cene mleka trpi vsa reja telet, ker se v takem slučaju mleko teletom rado odteguje.

Po planinskih krajih je zimska otelevte splošno uvedena, tako da pridejo krave po odstavi telet, na novo pripuščene, na pašo. Tudi tej okolnosti je pripisati, ako je reja telet po teh krajih bolj uspešna. Kjer se vrše porodi vse leto, se ne da tega seveda na mah obrniti. Tudi bi ne bilo kaj takega v splošnem interesu. V kolikor se pa da s spomladnim pripuščanjem uplivati na zimske porode, naj se pa to izvaja, da bo s tem kaj več pridobila uspešna reja telet.

—□—

Vzrejališča za plemensko živino.

Ce manjka plemenjakov, trpi vsa živinoreja. In tako se godi danes pri nas. Pri nas je občutno pomanjkanje bikov. Te razmere se od leta do leta slabšajo. Domača izpodreja ne zadostuje, iz inozemstva je pa silno drago in silno težko dobivati potrebne plemenjake.

Te nevdružne razmere nas silijo, da začnemo malo bolj skrbeti za domačo vzrejo potrebnih plemenjakov in da se postavimo s to rejo na lastne noge. Če se ne bomo poprijeli domače izpodreje potrebnih plemenjakov, nam bo vsa reja še bolj opešala, kakor je že. To pomeni pa rakovo pot. Naša dolžnost je da v tem oziru več storimo kakor do sedaj. Saj se gre navsezadnje za obstanek naše živinoreje!

Do sedaj so po drugih krajih in deloma tudi pri nas veleposestva največ storila za vzrejo plemenske živine. Ako imajo po teh krajih dovolj plemenjakov, je to pripisati poglavitno velikim in večjim posestvom, ki so se od nekaj pečala z rejo dobre plemenske živine in z domačo izpodrejo plemenjakov in plemenskih krav in telic. Na takih posestvih je bila najugodnejša prilika za uspešno izpodrejo plemenske živine. Tam so vsa potrebna sredstva in potrebna vednost za te reje. Pri nas je

položaj v toliko neugoden, ker nam manjka v izjemo Prekmurja in nekaj drugih veleposestev—tako velikih in tako urejenih kmetij in vzrejališč. Pri nas smo navezani na mala in srednja posestva, ki imajo v naših živinorejskih razmerah sploh manj pogojev za tako rejo.

Vzlic vsemu temu je treba pa tudi pri nas vzrejati, da pridemo do potrebnih živali. Zaradi tega je nujno zaleti, da se vpeljejo vzrejališča za plemensko živino vsaj na teh veleposestih, ki so nam do danes še ostala. Na teh veleposestih bi se morala na vsak način pospeševati reja plemenske živine, kar bo pa le v tem slučaju mogoče, ako jim ostane dosti prilike za pašo in sploh za obsežno pridelovanje krme. Ravno tako pa je tudi potreba, da se manjši posestniki poprimajo izpodrejo plemenskih živali, da bo ustrezno številnim potrebam, ki jih imamo danes s plemenjaki.

—□—

Zadnja molža.

Molža se mora redno opravljati in pravilno izvajati. Pri molži razločujemo predmolžo, glavno molžo in zadnjo molžo. S predmolžo pripravimo vime za molžo, zadnja molža pa je zadnji del molže, s katero se mora vime do zadnje kaplje izmlestiti. Tedaj popolnoma izprazniti.

Danes polagamo na vse te tri dele vsa kokratne molže veliko važnost, ker je prodrla v splošnem prepričanje, da je na molži veliko ležče, kako se mlečnost obrača. Važen je tudi zadnji del molže, s katerim je vplivati na to, da se vse mleko popolnoma izloči.

Pri zadnji molži se mora vime toliko časa obdelovati s stiskanjem in izmolzavanjem, da se izloči in iztisne zadnja kaplja mleka. To stiskanje in izmolzavanje se vrši po gotovem redu, menjače, zdaj na prednji zdaj na zadnji strani vimena, dokler ni vime do čistega pomolzeno. S takim obdelovanjem se močno vpliva na večjo delavnost vimena, na boljši razvoj vimena zlasti pri prvesnicah in naravno tudi na večjo sposobnost njegovo za proizvajanje mleka. Koncem koncev je tudi mlečnost sad vaje, ožiroma dobre molže, poleg drugih pogojev, ki igrajo pri mlečnosti važno vlogo. — Znano je, da se s slabo in površno molžo krave izpridijo v svoji mlečnosti. Ravno tako je po drugi strani resnica, da se mlečnost z dobro molžo pospešuje. Glejmo tedaj na dobro molžo in bodimo zlasti tudi pri zadnji molži skrbni. Če jo prav izvajamo in do zadnje kaplje vztrajamo, s tem močno vplivamo na boljšo mlečnost. Zato se danes po vseh naprednih deželah polaga največjo važnost na prav izvršeno vsakokratno zadnjo molžo. Izkušnja uči, da delajo prav. Uči pa tudi jasna pamet.

—□—

g Kmetijski pouk po deželi. Oddelki za kmetijstvo priredi v prvi polovici aprila sledeča poučna predavanja na Štajerskem: V nedeljo, dne 8. aprila: 1. V Sv. Primožu na Pohorju, o reji plemenske živine, okr. ekonom Wernig. 2. V Rušah, o kmetijstvu, viš. kmet. nadzornik Strekelj. 3. V Murški Ortni pri županu ob 14. uri, o sadjarstvu in o živinoreji, pomočnik okr. ekonom Pavlica. 4. V Mali Nedelji, o kletarstvu, viš. vin. nadzornik Matjašič. — V nedeljo, dne 15. aprila: 1. V Podgorju pri Slovenjgradcu, o izboljšanju pridelkov z pravilnim obdelovanjem, okr. ekonom Wernig. 2. V Selnici ob Dravi, o gnojenju, viš. kmet. nadzornik Strekelj. 3. Pri Sv. Juriju v občinski uradu ob 14. uri, o sadjarstvu in o živinoreji, pomočnik okr. ekonom Pavlica.

g Naša izvozna statistika za 1922 l. je dovršena. Izvoz je znašal 2.213.881 ton v vrednosti 3.071.521.639 din. Od tega odpa- de največ na les in sicer 311,7 milijonov, na koruzo 250,6 milijonov, na žito 126,7 milijonov, na moko 96,6 milijonov, na mesne izdelke 107,2 milijonov.

HMEJ.

g Hmelj. Hmeljarsko društvo v Zalcu, vabi vse hmeljarje v 43. glavni skupni, ki se bo vršila v nedeljo, dne 8. aprila 1923 ob 2. uri popoldne v dvorani blekove gostilne v Zalcu, po običajnem dnevnem redu. Hmeljarji časi so resni in hmeljarstvo se nahaja v kritičnem položaju. — Strnimo naše vrste in pridite vsi! — V slogi je moč!

TRŽNE CENE.

g Novosadska produktna borza, 3. aprila: pšenica 452.50, ječmen 310-315, oves 290, koruza 250-256, za maj 262.50, za juni 267.50, fižol 460-465, moka, pšenična 662.50-665, št. 2. 625, št. 8 242.50; otrobi 160-170. Tendence neizpremenjena.

g Beogradska produktna borza dne 3. aprila: koruza, franko Beograd 275 Din. za 100 kg) oves, 305, otrobi v vrećah, franko obala Beograd 185, drva bukova, franko Beograd 165 Din. za kub. meter.

OBRT IN TRGOVINA.

Odmera pridobinskega davka in obrtništvo. Zveza obrtnih združenj razglasi: Te dni je Trgovski list (št. 24. od 27. febr. t.l.) objavil podučen članek o pravnih sredstvih zoper odmero pridobinskega davka. Ker žalibog le malo številni obrtniki čitajo Trgovski list, je potrebno, da zadruga na najvažnejše določbe omenjenega članka zaradi nujnosti opozorijo vsaj one člane, kateri so bili s predpisano pridobinsko občno prizadej. Vložitev priziva se priporoča vsakemu, ki je mnenja, da so se mu dohodki iz obrta previsoko ocenili. Če ta priziv tudi sedaj ne bi imel uspeha, pa se pri prihodnjem predpisu običajno ozira na utemeljene prizivne navedbe. Predvsem je važno za vsakega obrtnika, da takoj proš za naznanilo odmerilne podlage pri pristojni davčni oblasti. Pristojna je za one, ki plačujejo do 1280 K direktnega pridobinskega davka, — najbližja davčna oblast, za tiste, ki plačujejo več, pa davčno oblast v Ljubljani ozir. Mariboru. Prošnje je kolekovati s kolekom po 3 D. Prizivni rok znaša 15 dni od dneva dneva, ko se stavijo pridobinski predpisi v uradu strankam na vpogled. Kdaj se to zgodi, se lahko zve pri davčnem uradu ali pri občini. Če stranka proš za odmerilno podlago, preneha teči prizivni rok od dneva dneva, ko je prošnja vložena pri davčni oblasti in se nadaljuje še le po pismeno sprejeti odmerilni podlagi, tako da se zaradi tega ne bati zamude priziva. Priziv se utemeljuje posebej s temi razlogi: 1. da se niso pravilno ugotovile obratne razmere za čas od 1. jul. 1920 do 1. jul. 1921, ki so podlaga za predpis, n. pr. da obrtnik ni imel zaposlenih v obratu toliko pomožnih delavcev, kakor je to zapisano pri davčni oblasti, ali da ni prodal toliko izdelkov, kakor navaja priredbena komisija. 2. da je predpis previsok v razmerju z drugimi prilično enakimi obrati, katerim je predpisano manj. V to svrhu je tudi dopustno, da davčni obvezanec vpogleda predpise drugih davčnih zavezancev. 3. da davčna dolžnost sploh ne obstoja, n. pr. če davčni obvezanec obrta ne izvršuje, ker ga je ne bodo splošno, marveč verodostojno začasno prekinili ali odložili. Trditve naj dokazane, n. pr. z listinami ali pričami. Priziv je kolekovati s kolekom po 10 D. Strank naj ne moti razmeroma nizka številka predpisa, ker predpis predstavlja le direktni pridobinski davek, ki se pa z raznimi dokladi zviša do štiri ali večkratne višine.

1. Zakon o taksama. Ovak zakon potpun na svim nadopunjevala, izmenjava i povišenjima po članu 10. Zakona o državnj trošarinj, taksama i pristojbama, nalazi se u »Velikom trgovinskom kalendaru« za 1923. izdanje latinicom koje je izdao »Jugoslovenski Lloyd« u Zagrebu i »Trgovinski glasnik« u Beogradu. U ovom Zakonu o taksama su a) Opće takse, b) Takse kod drž. savjeta, c) Takse kod poljić, izvršnih vlasti, d) Takse o struči sanitetskoj, e) Takse u struči pravnoj i to: 1. Kod min. pravde, 2. Sudske takse u neoporn. predm. i u radj. parnicama, f) Takse kod struče finansijske, g) Konzularne takse i h) Takse u struči gradjevinskoj. Taj je zakon potreban trgovcu, bankaru, industrijalcu, sudcu, advokatu, gradjevnim poduzetnicima, i svakom gradjaninu, kao Priručnik o biljezovanju. No u ovom kalendaru još je i čitavi Zakon o pobljanju skupocje i nesavjesne spekulacije — na Pravilnikom za izvršenje toga Zakona, nadalje Zakon o upisu pomorsko-trgov. ladja, Zakon o upisu jahta, Zakon o zastavama, Pravilnik o oblić. prijavi plovn. objekata, a također i čitavi: Zakon i Pravilnik o stanovima. (Vlasti za stanove, sudove). Nadalje su u ovoj knjizi: Zakon o držanju i nošenju oružja. O

podjeli države na oblasti. O držav. zavodu za unapređenje i industriju. O kurzu zvečjih kruna. O svetkovanju blagdana. Uz još množinu raznih propisa i uputa o sticanju državljanstva u SHS. O oprostu od vojne dužnosti itd. itd. Ovaj praktični Priručnik naručuje se kod: »Jugoslovenskog Lloyd« Zagreb, Marovska ulica broj 21.

t Trgovina s konfekcijom in perilom. Na domačem trgu konfekcije se konzumira vse doma pridelano blago, poleg tega pa še mnogo iz inozemstva uvoženega blaga, ki se uvaža večinoma iz Dunaja, ker je češko blago vsled valutarnih razlik predrago. Domači pridelek, zlasti kar se tiče blaga za moške obleke, popolnoma dosega inozemsko blago in ga v marsičem še celo prekaša. Tudi ženska konfekcija dosega po kvaliteti vsako inozemsko blago, vendar pa je treba, da se še mnogo izboljša, kar se tiče okusa in izdelave. Glede cen je domači izdelek vsled inozemske konkurence še vedno dražji kot uvoženo blago. To bo trajalo vse dotlej, da domače blago na domačem trgu izpodrine tuje. V zadnjem času je vladala v konfekciji precejšnja stagnacija, ki pa je v zadnjih dneh popolnoma ponehala, vendar pa trpi trgovina mnogo vsled pomanjkanja denarja.

t Za III. Ljubljanski vzorčni velesemenj. ki se bo vršil letos v času od 1. do 10. septembra, se budi doma in na tujem veliko zanimanje. Vabila na udeležbo kot razstavljalce, ki jih je velesejnska uprava razposlala začetkom marca, so našla odmev in došlih prijavitelj je že lepo število, ki pa z vsakim dnevom raste. Zato svetujemo vsakemu poedincu, ki se je namenil letos razstaviti svoje proizvode, v njegovem lastnem interesu, naj čimprej pošlje svojo izpolnjeno prijavnico sejmiskemu uradu, oziroma če prijavnice tiskovine slučajno ni prejel, naj jo takoj zahteva. S tem, da se vsakdo čimprej prijavi, koristi le sebi, ker si tako zagaruja primeren prostor, kajti oziralo se bo na vrstni red prihajajočih prijav, pa tudi uprava lažje sedaj upošteva razne želje udeležnikov in jih z večjo možnostjo v vsakem oziru zadovolji kot pa pozneje v zadnjem trenutku. Prijavni rok se bo brezpogojno zaključil s 15. junijem. Opozarjamo na to, da se je lansko leto moralo žal odkloniti okrog 50 tvrdk, ker je zmanjkalo prostora. Vsa pojasnila daje dragevolje pismeno in ustmeno urad »Ljubljanskega Velesejnskega« v Ljubljani, Gosposvetska cesta, telefon 140.

t »Industrija Dalmacije«. Primili smo na prikaz ovu knjigu, što ju je kao treći svezak svoje »Industrijske biblioteke« izdao »Jug. Lloyd«. U njoj autor, glavni urednik lista »Jug. Lloyd« gosp. Josko Lakatoš prosljeđjuje svoju obradbu industrija pojedinih naših pokrajina. — Kao i nedavna njegova publikacija o »Industriji Slovenije« odlikuje se ova knjiga tačnim i sigurnim prikazom pojedinih industrijskih grana Dalmacije, koja kako se to z ovog prikaza razabire nije tako siromašna, kako se misli, samo joj treba dati sredstva, da svoja brojna prirodna bogatstva iseri. Naročito su bauxit, tupina i cement, te obilje vodenih snaga karakteristika dalmatinske industrije u užem smislu tog značenja — dok s druge strane stoje opet razni dalmatinski specijaliteti (ulje, maraška, buhač, riba itd.), koji pružaju sirovine i obilno polje rada na raznolikoj industriji. Mnogi, koji nije poznavao privrednu stranu in snagu ove naše pokrajine morat će po knjizi g. Lakatoša, da se o tome svestrano informira. Poželjno bi bilo, da autor prosljeđi što prije i sa svojim prikazima industrija ostalih naših pokrajina, kako bi jednom već imali vjeru u i ispravnu sliku naše industrije. — Knjiga dobiva se kako kod uprave »Jug. Lloyd« tako i u svim većim i boljim knjižarama. — Priporučamo najtoplije.

Sport.

: Nogometna tekma med reprezentanco mesta Maribor: reprezentanci mesta Celje se vrši v nedeljo dne 8. aprila t. l. ob 15. (3.) uri popoldne v Ljudskem vrtu v Mariboru. Obe moštvi bodete sestavljeni izmed najboljših igralcev obeh mest in bo sigurno nudila tekma jako lepo igro, na kar že danes opozarjamo cenjeno občinstvo.

: Varaždinsko kolo jahača i vozača »Zrinjski« priredjuje dne 20. i 21. maja

o. g. velike konjske utrke galopom i kasom na Varaždinskom trkalištu. Ukupne nagrade 200.000 K. Trkalište je ponovno renovirano i pokazuje sliku velegradskog turfa. Početak trka obih dana u 8 sata p. p. Totilisor. Koncert. Buffet. Dne 31. maja o. g. od 8. do 12. sati do poldne velika izložba konja domaće pasmine. Dne 22. maja o. g. veliki sajam trkačkih i teških konja.

Zahtevajte v osaki gostilni »Tabor«.

Iz življenja in sveta.

Amerikanske zabave. 20.000 gledalcev gleda smrtni padec plezalca.

Chicaški »Glas Svobode« od 7. marca poroča iz New-Yorka od 5. marca: Velikanska množica radovednega ljudstva je z grozo gledala danes padec deset nadstropij globoko. Kino aparati so brneli, ko je našel svojo smrt pri padcu predzniki zalelec Harry F. Young. Med gledalci je bila tudi žena plezalca. — Veliko žen je padlo v nezavest. — Nastal je velik nered in poklicati je bilo treba policijske rezerve, predno se je moglo pobrati truplo in upostaviti promet.

Ulica ob Marineque hotelu so bile nabito polne, ko je prišel Young. Na bližnji postaji nadcestne železnice so stali operatorji s svojimi kinoparati. Vsa okna bližnjih nebotičnikov so bila polna moških in žen. Policija ceni množico na 20.000.

Young je bil oblečen v belo srajco in bele čevlje, tako da bi se njegova postava bolj razločila od temnega zidovja. Na njegovem hrbtu je viselo znamenje: »Varnost najzadnja!« Young je namreč eden izmed ustanovnikov »Varnost najzadnja«, ki so jo ustanovile zadnji teden človeške muhe, skakalci iz parašutov in drugi podobni predzreži, katerih stanovi so taki, da jih zaznamujejo zavarovalne družbe kot slab riziko.

Na severni strani hotela je začel plezati navzgor. Plezal je po steni, ki je

zgledala od spodaj popolnoma gladka. Vendar je bila tu pa tam kaka mala razpoklina, kamor je lahko vtaknil nohte ali konce svojih čevljev.

Do četrtega nadstropja je prišel brez kake nevarnosti. Tu je splezal Young na nek balkon in je šel na sredino poslopja, kakor da bi hotel dati množici lepši pogled. — Young je najbrže slutil svoj bližnji konec, ker ljudje v oknih, mimo katerih se je plazil, so ga čuli mrmrati: »Ne morem napraviti! Nemogoče!« Vendar je plezal brez obotavljanja dalje.

Ko je prišel do desetega nadstropja, mu je noga spodletela. Padel je. Iz množice na ulicah se je čulo ječanje in vzkliki, ki je naraščalo kakor tuljenje viharja.

Letel je navzdol tik ob steni. Priletel je na balkon, od koder je odletel na cesto.

Young je bil 25 let star. Ze več let je izvajal razne vratolomne vaje. Večkrat je že plezal na new-yorške nebotičnike.

Maščevanje faraona Tutanhamea.

Lord Carnarvol, ki je odkril grob egiptanskega kralja Tutanhamea v tzv. »dolini kraljev« v Luxorju, je težko zbolel na zastrupljenju krvi in se nahaja v agoniji, po drugih vesteh pa je že umrl. Domačini so bili zelo ogorčeni nad Carnarvolom in drugimi angleškimi in ameriškimi arheologi, ki so sodelovali pri odkopanju kraljevih grobov. V njihovih očeh je to izgledalo kot skrunstvo mrličev in bogokletstvo. Tudi nekateri angleški pisatelji, med njimi Bernard Shaw, H. G. Wells in Chatterton, so protestirali proti odnašanju mrtvaških dragocenosti iz kraljevskih grobov in so označevali te »senzacije« kot izbruh modernega barbarstva. Kaj bi pa rekli Angleži, če bi prišli v London egiptski arheologi, izpraznili wesminstersko cerkvo in odnesli telesa mrtvih angleških kraljev v Cairo? — Čudna usoda hoče, da bo glavni voditelj luksorskih izkopavanj plačal s svojo glavo, ker si je drznil prodreti v skrivnost davnih egiptovskih kraljev. Domačini govore, da se mu je maščeval sam kralj Tutanhamea, katerega je lord Carnarvol vzbudil iz več tisočletnega grobnega spanja. Umrl bo v Egiptu, ne da bi se smel povrniti v svojo domovino. Egiptovski bogovi tedaj že v 20. stoletju po Kristu kaznujejo rušitelje svetega grobnega miru!

Bremen - New York

Direktne zveze s sijajnimi ameriškimi vladnimi parniki. Nenadkriljivi glede udobnosti, čistote in prvovrstne hrane.

Najhitrejši in najvarnejši parniki.

»George Washington«

»America«

2625

»President Roosevelt«

»President Harding«

Zahtevajte natančnejša pojasnila in plovno listo števil.

UNITED STATES LINES

Glavno zastopstvo za Jugoslavijo:
Beograd, palata Beogradske zadruge.

KNJIGOVEZNIKA

MARIBORSKE TISKARNE D. D.

KI JE NAJMODERNEJŠE UREJENA, SE
PRIPOROČA CENJENEMU OBČINSTVU,
OBLASTVOM IN URADOM. PREVZEMA
VSA V KNJIGOVEŠKO STROKO SPADA:
JOČA DELA.
IZVRŠNA SOLIDNA! CENE ZMERNE!

Življenje v Newyorku.

Človek, ki še ni bil v nobenem večjem mestu, si težko predstavlja velikost svetovnih mest, kakor so Newyork, Pariz, London in druga, še manj pa življenje in vrvenje v teh novodobnih Babilonih. Nek statistik je izračunal, da v Newyorku, največjem mestu Zedinjenih držav v Ameriki, ki ima nad 5 milijonov prebivalcev, odpluje vsakih 52 minut po ena ladja, vsakih 42 minut se odpre po ena nova trgovina, vsakih 50 sekund prispe po en potniški vlak in čez dan prihaja na njunorške kolodvoze 800 vlakov, ki uvažajo po 100.000 potnikov. Težko si je zamisliti promet in gibanje, ki vlada v tem velikanskem mestu, kakor se da sklepati iz teh števil.

Amerikanci se debelijo.

Kakor znano, je v Ameriki prepovedano uživati in prodajati alkoholne pijače. Se za zdravilo se težko dobe in jih mora zdravnik dvakrat prepisati in še posebej potrditi, da so zdravju dotičnega bolnika res potrebne. Amerikanci so si od te prepovedi seveda mnogo obetali, četrta se ni vse uresničilo, kar so pričakovali. Na eni strani pa se je vendar pokazal znan uspeh. Ameriški listi z zadovoljstvom beležijo, da so se Amerikanci vsled alkoholne prepovedi začeli debeliti. Vsak dan, pišejo listi, je opaziti na ulicah več dobro rejenih ljudi, zdravih in okroglih lic, vsi dobro oblečeni, medtem ko so prej mnogi hodili raztrgani, ker so ves svoj zaslužek poglajali po grlu. Opozicionalci, ki jim alkoholna prepoved ni po volji, pa opozarjajo na to, da bo imelo to odebelenje slabe posledice, ker bo večina umrla vsled srčne kapi, ki je usojena vsem debeluharjem. Prej so preveč pili, sedaj pa preveč jedo in zahtevajo, naj se tudi za jed izda prepoved, ker bi se baje lahko zgodilo, da bi Amerika vsled tega izumrla. Ta bojazen menda ne bo preveč upravičena. Z ljudmi je pač križ. Vsem je težko ustreči, najmanj pa še v Ameriki in menda pri nas.

Pater v »špekamrie«.

V goratih gornjostajerskih pokrajinah je zadnje mesece potoval nek kapucin. ki se je izdal za pater Onufrija. Hodil je od vasi do vasi, zbiral milodare in bil

zadovoljen z vsem, kar je dobil. Ni se branil malovrednih avstrijskih bankovcev, a najraje je imel pohane piške ali povojeno gnjat in še kaj drugega za podzobe. Vse je poplačal s številnimi odpadki, s katerimi ni prav nič skoparil. Za piške 500 dni, za gnjat po kg 100 dni in tako dalje. Tako se je zadovoljno preživljal par mesecev, dokler ni nekega dne srečal nekega orožnika, kateremu se je nenavadno okrogel kapucin zdel malo sumljiv. Povabil ga je v kasarno, kjer ga je preiskal. Našel je pod haljo dve lepi gnjati in par klobas, ki jih je, kakor se je izkazalo, zmagnil nekemu kmetu iz »špekamrie«, kjer je prenočeval. Pri zaslišanju je priznal, da je čisto navaden slepar in tat, ter da se je le preoblekel v pater, ker je vedel, da se da na ta način med pobožnim ljudstvom dobro izhajati. »Pater« Onufrija so sedaj poslali v sodnijsko »špekamrie«.

Najstarejša knjižnica sveta.

Danes se zamore že s približno točnostjo trditi, da je Irak bil pradomovina naše današnje kulture in civilizacije. Splošno se je mislilo, da so Egipčani bili prvi, ki so imeli organizirano vlado, toda čimbolj se proučuje starodavna zgodovina Mezopotamije, tembolj prihajajo učenjaki do prepričanja, da je kultura Mezopotamije mnogo starejša in slavnnejša od vse kulture Egipta. V Mezopotamiji se je najprej pojavilo vprašanje mest, asfalta, kanalizacije, rezervoarjev, pa tudi opeka se je izdelovala v Mezopotamiji mnogo prej nego v Egiptu. Tam so tudi prvi uporabljali svod.

Obisk pokrajine Ur, kjer so sedaj v teku velika izkopavanja, je neobičajno zanimiv. Ur je bilo pred 6000 leti veliko mesto in središče civilizacije. Še dandanes se vidi dolgi ravni kanali ob širokih cestah, zgrajenih pravokotno, kakor v današnjih velikih modernih mestih, tako da se človeku nehoti zazdi, da stoji na razvalinah kakega Newyorka iz davnih tisočletij. Vse nam govori o prošli veličini, ko so ljudje v mraku svetilšč molili skrivnostna neznana božanstva. Izkopavanje v Uru vodi četvorica znamenitih arheologov.

Do pred 3000 leti se ni nihče spomnjal kaldejskega Ura, samo v sv. Pismu

stare zaveze se na nekem mestu omenja njegovo ime. V poznejšem času pa so se našli v ruševinah palače kralja Asurnipala in v zakopanih arhivih Nipure številni slavonspevi o veličini in lepoti Ura, ki je bil nekoč središče boga meseca. Nedavno se je pa pričelo z velikim delom iskanja najstarejše knjižnice na svetu, v kateri se nahajajo zgodovinski podatki o življenju, veri, kulturi in znanosti ljudi, ki so živeli 5.000–10.000 let pred nami. Ko bo to dela dovršeno, bo cela zgodovina sveta in človeštva osvetljena z novo lučjo.

Po vojni kralja Darija, ki je s svojimi divjimi perzijskimi vojščaki pred 2500 leti pregazil in porušil slavni Ur, ni v njem prebival nihče razen Beduinov. V splošnem se sodi, da niti Aleksander Veliki ni na svojem zmagoslavem potu došel v Ur. Znano je doslej pozitivno to, da se nahajajo tamkaj ruševine velikega gradu v katerem je živel Abraham. O šumerijskih rasi, ki je nekoč prebivala v Ur, ni že davno nobenega sledu.

Abraham je zapustil Ur najbrže radi tega, ker je dinastija bila v razpadanju. Ko so na to zmagovalci porušili mesto, so poslopja popolnoma zravnali, sistematičnemu delu arheologov pa se posreča kljub temu dvigati iz ruševin razne pečatne plošče, kipe in napisne plošče popisane z življenjepisi in običaji kraljev in znamenitih ljudi. Iz raznih doslej najdenih plošč, na katerih so napisane pogodbe je razvidno, da je moralo vsako kupno ali prodajno pogodbo podpisati šest prič. Arheologi so uverjeni, da bodo našli tudi pogodbo s katero je Abraham prodal svoje imetje predno se je izselil.

Med izkopanimi predmeti je tudi veliko malih zlatih lističev, kateri so se stavili v usta mrličem. Najden je tudi kip nekega človeka odetega v ovčjo kožo, katerega noge so prav posebno umetniško izdelane, ter dalje kipi boga meseca, nebeškega bika itd. Zdi pa se, da konj Kaldeji niso poznali, ker se doslej še ni našel noben konjski kip.

Ogromni zidovi dokazujejo veliko stavbeno sposobnost Šumeričanov. Šumeričani so bili poljedelci, lovci, robnarji, toda kadar so se oprijeli kakoga rokodelstva ali zidarstva, so delali tako

kakor ni nihče nikdar pred njimi delal. Ravno te dni je došel iz Bagdada o kolicah Babilona ameriški arheolog Mackey, ki prične z iskanjem kraja, na katerem je stal glavni in najznamenitější del Ura — Kis.

Kemiki in Tutankamenov grob.

Gotovo ni nihče mislil, kako velikega pomena so za kemije najdenine v Tutankamenovem grobu v Luksozu. Lukas, ataše egiptovske vlade pri arheološki misiji v Luksozu je napisal o tem v londonskem »Timesu« te dni zelo zanimiv članek. Jasno je, pravi Lukas v tem članku, da je za konzerviranje umetnin v prvi vrsti potrebno, da so znane njihove substance in njihova kemična svojstva. Toda kadar gre za osobito stare umetnine, je težko vsled sprememb tisočletij ugotoviti sredstva, katera so služila za konzerviranje. Umetnine, ki so se nahajale v Tutankamenovi grobnici, postavljajo kemika pred celo vrsto interesantnih, še nerešenih problemov. Zakaj so se na primer, vprašuje Lukas, na večini zlatih predmetov stvorile sijajne plasti rje? Zakaj se te rje pojavljajo samo na gotovih mestih gotovih predmetov? Nadalje je Lukas ugotovil, da so tudi plošče na stenah preprežene z enakimi rjami, kakor zlati predmeti. Ataše je mnenja, da sta to dva fenomena, ki imata isti vzrok.

Konj s perjem.

Da ne bo kdo mislil, da je to res kak konj, ki ima perje namesto dlake, povem kar v začetku, da mislim tica noja, ki je še hitrejši od konja. Lov na tega kralja perutnine je radi tega izredno težak, ker ga niti najboljši arabski konj ne more dohiti. Ujeti mladci se hitro udomačijo. V Ameriki je sedaj postalo posebno moderno, če se kaka milijonarka vozi mesto s konjem z — nojem. Saj je dovolj močan, da v naglem diru vleče lahek voziček z dvema ali tremi osebami. Kot vprežna živina so noji prvič nastopili na pariški svetovni razstavi, kjer so priredili posebno dirko z noji. V Egiptu, Tunisu in drugih sredozemskih mestih prav čisto srečate na ulici razkošne vozičke z vpreženimi noji. Posebno otroci tamošnjih bogatašev se kaj radi vozijo s tem dvonoznim, operjenim konjičkom.

ARKO LIQUEUR TRIPLE SEC!

Trgovina z lesom in premogom,

v sredini mesta, se po ugodni ceni prodaja. Ponudbe pod »trgovina z lesom in premogom« na upravnishvo »Tabora«. 659

Na prodaj novi A E G motorji

motor za vitilni tok 4 k. s. 220/380 volt za D 7500—
" " " 3 " " 220/380 " " D 6500—
" " " 2 " " 220/380 " " D 5000—
" " " 1/2 " " 220/380 " " D 2500—

z jermenico, tračnicami in zaganjačem. V zalogi so vse druge vrste motorjev in dinam. Elektromaterijal po najnižjih cenah. 608 5-4.

Karol Florjančič, Celje. Telefon št. 74.

Mala oznanila.

Lepo malo posestvo, v izmieri 1 1/2 oralev njiiv sadnega vrta z hišo in gospodarskim poslopjem v Pohorju, Vrazova ulica št. 2, se ceno takej prodaja. Stanovanje takej na razpolago. 632

Dobro ohranjeno kolo se prodaja. Aleksandrova cesta 83, trgovina. 657

Gospod išče boljše hrano iz primorske kuhinje. Ponudbe pod sifro »Primores« na upravnishvo lista. 658

Sprejmeta se dva gospoda na stanovanje. Naslov pove uprava. 660

Higijenična brivnica se vsem priporoča. Prvovrstna postrežba Vjekoslav Gjurin, Jurčičeva ulica 9. 1850

Knjigovedstvo, tiskopisje. Pesamezni pouk. Kovač, Maribor, Krekova ulica št. 6. 651 8-3

Perilo, 2595 78-38

klobuke

dežne plašče,

čevlje, gamaše, dežnike, palice, ter razno modno in galanterijsko blago v veliki izbiri, najceneje pri

JAKOB LAH, Maribor, Glavni trg 2

Veletrgovina z železnino Pinter & Lenard

Telefon št. 262 Maribor Telefon št. 262

Bratovski naslov: Pinter Maribor

V zalogi se nahaja:

Traverze, cement, železo vseh vrst, pločevine, štedilniki, žice, žičniki, pumpe, različne cevi, kovanja za zgradbo in pohištvo, kuhinjska posoda vitla in pločevinska, kovaško, ključavničarsko in mizarstvo orodje, kose, brusni kamni in vel v železninsko stroko spadajoči predmeti. Blagajne vseh vrst, verige domače tovarne. Postrežba točna, cena solidna! 3576

Najboljše in najcenejše

pa tudi najlepše blago za obleke, kakor sukno, hlačovina, volneno blago, plavina, cefir, šifon, platno, izgotovljene obleke, srajce, predpasniki, nogavice, robci, odeje itd. se dobi prvovrstno pri

I. N. Šoštarič, Maribor Aleksandrova cesta št. 13. 2575

Čilski soliter

Tomaževa žlindra, kalijeva sol, kajnit, kostni in rudninski superfosfat ter modra galica in žveplo

vedno v zalogi pri

Tonejc & Rozman, Maribor

Aleksandrova cesta 35. 313

Velika izbira vsakovrstnih

ročnih torbic, listnic, kovčkov, gamaš i. t. d.

Gonilni jermeni la vrste od 20—350 mm v zalogi 523 10-9

Iv. Kravos, Maribor

Telefon 207 Aleksandrova c. 13. Telefon 207